

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 „ — „ | Egyes szám ára 10 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felölös szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos:

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.

Nyitlér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Katholikus palotát Szatmárra, Ungvárra!

Tavaszi ébredése.

Igy jellemezhetjük röviden azt a lelkesedést, azt a felbuzdulást, azt az örömet, melylyel lapunk vezércikkirójának a kath. palotáról írt sorait fogadták, melyekben átlátszó, tiszta érveléssel, az ő öntudatos, erős, hatalmas, kifejező nyelvén, lobogó lelkesedéssel öt vármegye nyolczszázezer katolikusának kulturális, gazdasági és társadalmi helyzetéből egy katolikus renaissance szükségességét hangoztatja. Tavasz ébredése ez, mert katolikus szervezkedést sürget nemcsak a középpontokon és nemcsak a római katolikusoknál, hanem a vidéken is, az egész vonalon, az összes katolikusoknál.

A cikkiró a cél érdekében szükségesnek tartja Szatmáron és Ungváron kath. paloták építését. Ezek köré, mint fejlődés képes mag köré, szeretné kristályosítani az összes kath. egyesületeket, és új lendületet adni a fejlődésnek indult, erősbülő kath. mozgalmaknak.

Az egységesítés terve szép és nemes. Ezt mindenki elismeréssel és lelkesedéssel fogadja. És ha egyebet nem is érne el cikkiró, ez már magában is eredmény. Nagy

eredmény lesz az, ha az öt vármegye katolikusai dermesztő álmukból felocsudva, óriási, ellenállhatatlan erejüknek tudatára ébredve tömörülnek, egységes táborban fognak fellépni. Ha eddig szétszórta, egyenlőtlen küzdelemben sok sebet kaptunk is, ha egyenlőtlen játékban a partiet sokszor elvesztettük is, ennek a jövőben nem szabad megtörténnie.

A célban, amelyet cikkiró kitűzött, mindnyájan egyetértünk, ha a kivitelben nem is. A kath. palota felépítése a magunk erejéből és egyházmegyei pénzekből nem látszik lehetségesnek. Legalább a közel jövőben nem. Sokkal kevesebb pénzbeli áldozatot kívánó tervek is meghiusultak már. Különben összes kath. egyesületeink példája azt mutatja, hogy azok nem a maguk erejéből, hanem kizárólag nagynevű Maecenasoknak bőkezűségéből tudtak maguknak otthont szerezni, és fejlődni. Sőt bár *Irsik* kanonok a Czeccil-egyesületnek fényes palotát ajándékozott, ez az egyesület ma élő halott és a palota üresen áll.

A cikkiró olyan hozományokat is szánt az ő menyasszonyának, a kath. palotának, amelyeket nem fognak annak átengedni. Ho-

zomány nélkül lehet a leányzó még olyan bájos, igéző és szép, lehet még olyan jószágos, szelid és nemes lelkű; szépségét, báját elismerik, nemes lelke előtt meghódolnak: de el nem veszik. Azok a nászajándékok, a százezreket érő sok szép kincs, drága gyöngy, amelyekkel cikkiró a menyasszonyt felékesíti, talán sohasem lesznek az övé.

Alaptalan, téves egyeseknek az a vélekedése, mintha az alapítványi pénztárban a kath. palotára fordítható, gazdátlan alapok lennének. Téves az az állítás is, hogy ott „milliókat” kezelnek kellő gyümölcsötetés nélkül. Legfeljebb szerény ezerekről lehetne szó akkor is. Az alapítványi pénztár nem rendelkezik Dárius kincsével. Az összes kamatokat kulturális és jótékonyezélokra fordítják, és bizony annyi volt ennek a szegény népek, és ennek a szegény egyházmegyének a szükséglete, hogy katolikus palotára pénzt nem lehetett gyűjteni.

A katolikus palota eszméje szép és nemes eszme, és nem egyedül álló, azt elejteni kár lenne. Addig is, míg megvalósítható, nagyon reálisnak látszik *Bodnár* Gáspárnak azon indítványa, hogy tegyük középponttá a Czeccil-egyesületet és a kath. kaszinót, (melyet ki akarnak bővíteni.) Lehet, hogy ezek a keretek elég tágak lesznek minden egyesület működésének kifejtésére, és akkor száz ezreket takarítunk meg. Ha pedig szükeknek bizonyulnak, akkor még mindig megépíthet-

Váltakozás.

— Harsányi Kálmán. —

*Az én életem hosszú vak sötétség,
Majd glóriába szökkenő görögtűz,
Aztán ismét csak hosszú vak sötétség.*

*Az én utam a szürkhék robot-útja,
Majd nagyszerű csapás ós-rengetegben,
Aztán ismét a szürkhék robot-útja.*

*Az én szívem his jégcsapos szegényfiáz,
Majd egy világot átfogó szívárvány,
Aztán ismét his jégcsapos szegényfiáz.*

Harsányi Kálmán.

Ez a név a ma élő legnagyobb magyar poétáé.

A beteges decadentiában, a mely megvertelenedett, vánnyadt, kiaszott szívvel, rekedt hangon, megmérgezett és fertős gondolkozással énekel pathológiai tünetekről — a romlatlan, aczélos izmu óserő lobog fel e esodálatos dalu poétában.

Gyökere a magyar föld televényében. — És büszke cserré nőtt, amely nekifeszíti ágait a viharok és zúgató lombos koroná-

ját az éjszakák villámos vészében. Sörénynyé tarajozódik a fürgetegben a villám fényénél. Félelmetes ilyenkor ott a hegytetőn, a mint a földig hajló ágai újra visszapattannak komor büszkeséggel, mintha e szörnyű ostromba zugó üvöltéssel harsogná bele a bömből viharba megtörni soha nem akaró fajának — a vészől, vihartól tépett fajnak — esatakiáltását, a Zrínyiét: Ne bánts a magyart!

Századok tüze, izzó szenvedelme e hangban, amely tulkiáltja vad hörgéseit a rátörő viharok. Zeng messze téreken, hogy megmozduljon az alvó tábor, az a dicsőséges diadalokat kivívó. A mely ment a szélben lobogó kacagánnyal hazát szerezni, törököt tiporni, országokat hódítani. A mely villogó karddal szállt harezba a kibontott kucerz-zászlók alatt a megtépett szabadságért. A mely Isaszegtől Komáromig, Budától Aradig oroszlánbátorsággal harezolta a titánok harezát. Robogó ménék patkója szikrázik, összezsapó aczélok esengenek, az igriez kobza pendül, tárogató zendül s a dobos veri, a Rákóczi dobosa: Rajta! Rajta, rajta, rajta!

... És tud beszélni másképen is. Beleáll zöld lombjával az aranyló napfénybe, ágát fészkül nyújtja a dalos madárnak, halk zizzenéssel megreszket levele és lombja suttog holdas éjszakákról, tiszta szerelemről, álmokról, a mik álmok maradtak. Mereng a multon, könnyeket hullat, s aztán visszafotja a többi. Fölfedi titkait a rengen-

tegnek, az erdő esendjének, az erdő mystikus éjszakájának. Megesitult, elhalt vágyak törnek ki belőle halk sóhajban, a mint a mult temetőjére gondol s aztán elhal a hangja. Ünnepi csend, gyászoló némaság üli meg, hogy megérje az új tavaszt, amikor végigönti a zsendülő életerő, kerengő nedvjárás duzzasztja rügyeit, pattantja ki bimbóit s új-jászületve új lombkoronát bontogat teli virággal, levéllel, friss hajtásokkal.

És hullanak ráuk virágszirmokként zenés, dallamos melódiai nagy gondolatokkal, megejtő mélységgel az örökszép Pathétique-nek, megráz a „Lomtárban” talált zászló fölírása, a megébresztő „Pro libertate!”, felénk csap a renaissance elevenül élő lelke a „Páter Benedek”-ben s a szent igézetek kiragadnak a szürke mindennapiságból, hogy megdobogó szívvel kezébe adjuk magunkat ez új Merlinnek, aki varázsló erejével át tud formálni bennünket jókká, nemesekké, nagyokká, szentekké és gondolkozókká.

Harsányi poézisében megérezzük az örökkévalóságot.

Profétai látások nyitnak új szemhatárokat. Az istenségig repülő vates föltárja a jövőndő korok méhét, a hol új világok tervei forrnak, a hol tökéletesebb életek planumai csirázna. A mindig Alkotónak, az örökké Teremtőnek pitvarában járunk, ahol a jövőndők chaosából a megronthatatlan, diadalmas Szép formálódik ki abba az isteni harmóniába, amely után vergődő nyugtalan-

jük a kath. palotát. Azt se felejtjük el, hogy majdnem minden egyes egyesületnek egy és ugyanazok a tagjai, akik magukat otthonosan és kényelmesen érezhetik úgy a kaszinóban, mint a Czeecil-egyletben.

A katolicizmus csakugy, mint a haza, beleszövi képét már a gyermek álmaiba is; az ifjut és a férfit egyaránt lelkesíti és tette huzdítja. Azon férfiak, akik a „Heti Szemle“ hasábjain eddig a kath. palotáról nyilatkoztak, mindnyájan elárultak egy szép gondolatot, hogy a katolicizmus évtizedes vérző sebeit, melyeket ezerszer éreznek megújulni lelkükben, kötözni, gyógyítani és behegeszteni akarják. Elárulták hogy bár azokat az ideákat, melyek évtizedek óta boronganak lelkükben, nem volt még erejük létrehozni, még sem csüggednek. Ebből mi is erőt és bátorságot merítünk, hogy szembeszálljunk minden akadálylyal. Megtanulunk tünni, elviselni jéghidegséget, hálátlanságot és félreértést is.

Czélunk az egységesítés, egy erős, katolikus tömörülés, egy erős, megalkuvást nem ismerő, intranszigenz katolikus akció, hogy veszendő szellemi, erkölcsi és anyagi javainkat megmentjük, hogy mi is leülhessünk ahhoz a terített asztalhoz, amelyről eddig nekünk az öt vármegyében csak morzsák jutottak.

Kertész Pál

Memorandum. Vajmi sok synonym szavunk van e fogalomra: kétszínűség. Kezdve a finoman gunyos „emlékezőtehetség-cserbenhagyás“-on át a skála minden fokán egészen az „aljasság“-ig. Nos, e kifejezések mind elhangzottak nyíltan, az országgyűlés színe előtt, ama eljárást bélyegezve meg, amely a mostani kormány megalakulása előtt folyt le holmi memorandumokkal kapcsolatban. A király elé terjesztett e memorandumok a föltételeket állapítják meg, amelyek alapján vállalná a kormányalakítást — a Justh-párt és Lukács László. E két államférfiu memorandumát, jobban mondva a memorandum

benyújtóinak eljárását illeték a jelzett erős, nehéz, megbélyegző kifejezésekkel. Személyekről volt szó. És pedig csak kettőről: Justhról és Lukácsról. Justhról azonban a bíráló úgy szól, hogy ő férfiasan, nyíltan, minden gyanun felül álló becsületességgel és politikai s egyéni tisztességérzettel kezelte e kérdést. Tehát a szörnyű vád, a hallatlanul megdöbbentő elítélés a Lukács László fejére hullt. E modern Machiavelli pedig csak nem rég ajánlotta egyik ellenfelének, hogy tűnjék le a politikai élet szereplő teréről. Lukácsnak már nem is kell ezt ajánlani. Az az elijesztő incorrectség, amelylyel Lukács ez ügyben eljár, politikai halottá tette őt örökre. Csak temetése van még hátra.

A Deák-tér parkozása.

(+) A fejlődő városok mesterkéltan raffinált élvezetei szinte elemi erővel váltják ki a lelkekből a vágyat: élvezni nemesebb, tisztább örömeiket. Különös, hogy így történik. Más hittünk volna.

Azt, hogy a gépek korszaka szabadabbá, lelkibbé, emelkedettebbé teszi az embert. — Hiszen még nem is oly régen mennyi emberi munka kellett a szükségletek előállítására. Ma azt lehetne hinni, hogy az a sok száz-ezernyi gép a régi emberi munkának legalább a felét pótolja. Tehát fölszabadul annyira sok energia, amit eddig lekötött az anyag. E fölszabadult erők tehát majd rávetik magukat a testi munka helyett a szellemire. Az anyagi szükségletekről gondoskodnak az emberi munkát fölváltó gépek. A ma nemzedékének le nem kötött energiái pedig a lelki szükségletek előállításán fáradoznak.

— Nem ez történt. A gépektől fölszabadított emberi energiák ma még nyomorultabb, alacsonyabb testi munkát végeznek, mint akkor, amikor a gépek helyett is embereknek kellett dolgozniuk. Mert ez a sok szabadabbá lett energia — látjuk — ma is anyagi szükségletek előállításán dolgozik.

Az a látszatos haladás és kultúra a lelki embert semmivel sem vitte előbbre. A gyárak csak azért állnak, hogy a testi embernek legyen több öröme, de a lelki ember szinte törpebb, mint 24 századdal ezelőtt.

Bizony harmadfelezer esztendővel ezelőtt

— Kremnyiczkiék, meg Krompaczkiék *disznóba* vannak.

Miér' mer' azért, hogy a két sógor disznókereskedő. A disznóknak köszönhetik hát — igazán jó módjukat.

Meg a szerencsének!

Mert hát szerencse kell ám mindenhez. Még a disznóhoz is. És itt meg volt. Mert a míg más portán, esürhében százával hullott a sertés: addig a Kremnyiczki és társa állományában még rövid vizitet sem tett a vész. Azért voltak hát ők — *disznóban*.

* * *

— Holnap Kőbányára utazunk, — szólt meg egy farsangi estén Kremnyiczky.

Ugyanakkor, talán éppen abban az órában hasonlóképp beszélt az ő oldalbordájának Krompaczki sógor is.

Az asszonyok nem szóltak semmit. Csak nagyon gunyoros volt az ábrázatuk. És szörnyű elviselhetetlenül szurós a tekintetük. Mert bent, a szív mélyén zajlott a gyanu, az érzés, hogy hát:

— Ezek most görbe utat akarnak tenni.

— Visszük, hajtjuk a desznókat, — erősítették a férfiak.

Pedig, mondom, az asszonyok hallgattak. Reggel osztég indultak. Hajtották a desznókat.

Sokrates följebb állott, mint mi. — Tanítványaival ott jár Athén utcáin, s amint az árusok, a kereskedők utczájába érnek, megállítják a tanítványok a pompázó kirakatok előtt.

— Mennyi fény, drágaság! — mondják neki.

— Mennyire nincs szükségem! — feleli Sokrates.

A lelki ember, a több ember bizony ma inkább sóhajtozhatja ezt a városokban, mint Sokrates Athénben, ahol művészi szobrok, képek, csodás szépségű templomok, arnyas, ligetes sétahelyek, az agóra böleselői, mesteriali képzett szónokai, színházak, költők énekei szerezték meg a szellemi gyönyörűségeket, amik nélkül harmóniás, emberi élet nincs; állati tengés ezek hijában az élet.

Hát a mai városok mit nyújtanak? Csak testi szórakozásokat. Kávéház, kártya, étkezők, bál, multság, korzójárás, bankettek, a pénz hatalma, kényelmes közlekedés, érzékségre ingerlő színház, bűn. — Hol a klasszikus mult szobrai, virágos, lombos terei, művészete, költészete, erényei, nemes nagysága?

Nem esoda, ha a haldokló lelki ember vonagló agóniájában menekülni kíván e füstös, szennyes, bűnös városokból. A vándor-öszön üzi, hogy legalább levegőt kapjon, tisztát, üdét; hogy virágot lásson, napfényt, szellőben ingó lombot, halljon erdőzugást, patakesörgést, állhasson zöld fák árnyékába, lássa a legnagyobb művész örökszép remekét: a természetet.

Ezért érzik a városban lakók lelküket igában, ezért ürülnek ki legalább nyaranként a bérházak izléstelen, kaszárnya-beosztású lakásai, ezért lesznek hangtalanok az aszfaltos, kopáran disztelen városi utcák.

Vonzó igézzettel hí az akáczlombos, széles utcájú falu, muskátlis virágu kis háza, patriarchalis természetes élete, a levegő, a szabad szemhatár, a kaszált széna illata.

— A városoknak nem szabad körengenek, virágtalan sivatagnak lenniük! Az örök emberi szükségletet ha nem tudják nemes művészettel kielégíteni, legalább helyet kell engedniük, ahol Isten dolgozhatik művészetével. Zöld terek, virágos parkok, arnyas sétahelyek kellenek. Hadd szóljon hozzánk az Ur a természetben! Hadd vehessen lélekzetet a lelkünk! Hadd emelődjünk, hadd

Vigyázzatok magatokra, — bucsuzott az egyik asszony.

— Sógor lelkem, csak eszüknél legyenek, kérlelte Kremnyiczki a másik asszony. — Ne hagyják el egymást. Csak ezt igérjék meg.

— Mindhalálig együtt leszünk — biztatták a férfiak.

* * *

A desznóvásár meg pompásan — elsült. De még mennyire elsült. Meghizott a két sógor bugyenyára is. Akár a magyar menyecske kenyere. Az élesztőtől. A jóságos élesztőtől. Meg a — dagasztástól.

Vásár után gyűtt az — áldomás. De még milyen áldomás! Ott Kőbányán. A „Maradj itt“-hez címzett vendéglőben.

... Öreg estére már telisden tele van rakva üvegekkel a nagy asztal. Akár az ég csillagokkal. Kegyetlen kedve támad a két sógornak, mint a kalitkából kiszabadult madárnak. Alig birnak magukkal.

Már másodnapon is öreg estére válik az idő, mikor Kremnyiczki sógornak a fejébe szökik az — asszony. Akár a hirtelen leüött istennyila. Az asszony, igen, *Sári* szökött a fejébe, meg a szive közepébe.

— Menjünk, — szólal meg Kremnyiczki sógor szinte kísérteties félelemmel.

sággal vágyik a mi boldogságot sóvárgó szívünk.

Izzón süti belénk e vágyat e prófétai poéta úgy, hogy ég belé agyunk, hevesen megdobban a szívünk és szárnyra kap a lelkünk. Bilineseket old le rólunk, szennytől tisztít meg, akaratunkat az elérhetőnek mutatott elérhetetlenre feszíti és szemünket rászoktatja a vakító fényű örökkévalóság látására.

Micsoda kohó forr e nagystylü poéta bensejében! Ó látja a még meg nem alkotott, tökéletesebb világokat és mi — akik rábizzuk magunkat — járjuk vele a titokzatos örökkévalóság dantei örvényeit.

— Hogy ujjong a lelkünk, hogy magyarnak született e nagy szív!

Varjas Endre.

Kremnyiczki és Krompaczki.

Irtá BODNÁR GÁSPÁR.

Kremnyiczki és Krompaczki sógorok, komák, jóbarátok és — üzlettársak voltak az én szülővárosomban.

A jó Isten mind a két kezével szórta áldását erre a két emberre.

Az irigy lelkek azonban úgy mondták, hogy:

**Pártoljuk
a hazai ipart!**

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN
csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alaku pyramisokat, obeliszeket, kereszteteket, emléktáblákat, sírfeleket, mezei kereszteteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.
Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

szívjuk magunkba az isteni, örökkévaló kultúrát!

Az a pár esenevész fa utcáinkon ebben a kertelen városban még nem tud megneveleni bennünket. Az az üzérkedés a telkekkel, amely a most épülő városrészekben minden talpalattnyi helyet beépít és utcáinak is alig hagy helyet, terekről meg egyáltalában nem gondoskodik — mihamar még ridegebbé teszi ezt az izléstelen, gipszfigurákkal agyon-tömött épületű várost.

Már többször fölmerült a parkozás terve: az Árpád-utczáé, meg a Deák-téré. Eddig terv maradt ez az igazán égető, kulturális szükséglet.

A Deák-tér parkozása ellen megmozdult az egész kereskedő-világ. Az Árpád-utca kertesítése mellett nem lelkesedett senki.

Ertjük a kereskedők aggodalmát. Súlyos anyagi károsodástól félnek. A város pedig nem dolgozhatik polgárainak elszegényítésén.

De most Nagyvárad egy genialis tervvel oldja meg e nehéz dilemmát. Ott is az a helyzet, mint Szatmáron. A város főterén van a piac; parkozni tehát nem lehet, mert a piac megszüntetésével elterelődnek a főteről a forgalom, a boltok megürülnek, a jövedelmes bérházak értékükben óriásit csökkenének.

Nagyváradon sikerült mindezt megakadályozni azzal, hogy a téren megmaradjon a mostani forgalom, a napi piac és a tér parkozva mégis a város díszére is váljék.

Az ötletes, nagyszabású terv mesteri megoldása az, hogy a tér alá 3 méter mélyen épített 4 vásárcsarnok épül vasbetonból. E 4 csarnok 50—60 cm. magasra emelkednek az utak niveauján felül. Ezek a terasz-szerűen megemelt parkok alsó részén világító, apró ablakok huzódnak végig s összesen 1200 ilyen kisablak adna világosságot az áruccsarnokokba. Mivel ez a világítás nem elég, fönt a parkozott téren 3—3 mintegy 4 méter magas, teljesen üvegből készült torony, továbbá a bokrok és szőnyegvirágok közt elhelyezett mintegy 100 kis üvegtorony adná a még szükséges világítást, hogy a csarnokokban nappal teljes világítás legyen. Este a nagy kupolákban ivlámpák, a kis tornyokban pedig Wolfram-égők adnak a világítást úgy fönt a térnek, mint lent a csarnokoknak.

A négy áruccsarnok mindegyikébe 2—2 széles lépcső vezet és 2—2 lift; a csarnokokat pedig átvezető folyosók kapcsolják össze.

Mindegyik áruccsarnokban 700, összesen 2800 árulóhely lesz; mészárosok, stb. részére jégsekreányokkal. A szellőztetést a tornyokon elhelyezett laternák adják, egy magasabb csatorna pedig állandóan hűvös levegőt vezet a vásárcsarnokba.

A terv kivitele 500,000 koronába kerül, de amortizációját és a fentartást fedezné a bevétel, sőt tekintélyes jövedelmet is biztosítana, mert a 2800 árulóhelyet évi 300 napra számítva egyenkint 10 fillérrel az évi bevétel 84000 korona, holott 60,000 korona bevétel már elég, hogy az összes kiadások fedezhetőek legyenek.

Országos hírű szakemberek vizsgálták meg e tervezetet s mindannyian a legnagyobb elragadtatással magasztalták. Tervezője Szatmari Ferenc építész.

Városunk polgármesterének, a tanácsnak és a képviselőtestületi tagoknak figyelmébe ajánljuk e gyönyörű koncepciójú tervezetet, amelynek mintájára meg lehet oldani nálunk is a Deák-tér parkozását anélkül, hogy e létesítendő park bármely anyagi érdekét sértene, vagy a város anyagi áldozatába kerülne.

És akkor a mi gyönyörű főterünk impozáns szépségében beszélne nálunk is — kulturáról.

Szabadkőműves páholy Szigeten.

Dr. P. T. (Pap Tibor), a mészárosi ref. jogakadémia igazgatója egy ottani lapban bejelenti, hogy a 80 as évek végén csendes részvétlenség miatt kimult „Tisza páholyt“ újra felélesztik. Márczius 1-én lesz a megalakulás. Céljük, szolgálni a vármegye lakosságának kulturális és filantrópikus érdekeit. Csak jót akar tenni ott, ahol az módjában lesz, tiszteletben tartva minden vallásos és politikai meggyőződést. Hogy mit jelentenek a szabadkőművesek ajkán ezek a szép szavak, fölösleges mondanunk. Az 6 legközelebbi céljuk Magyarországon a szekularizáció és a felekezeten nevelés, a vallásoktatás eltörlése. De amennyire jól ismerik olvasóink a cégérnek használt szavak hazug és perverz voltát a szabadkőművesek ajkán, oly kevéssé tudják, hogy mit jelentenek éppen dr. Pap Tibor ajkán. Nos tehát 6 tiszteletben tart minden vallásos meggyőződést. 1907-ben X. Pius pápa kiadta új Syllabusát, melyben 65 modern tévelyt kárhóztatott. A „Márama-

ros“-ban a modern Don Quichotte szelmalombarezt indított a pápa ellen mert ez szerinte az 57. tételben azt kívánta, hogy a katolikusok ellenségei legyenek a modern tudományok, különösen a természetudományok és a hittudomány fejlődésének és haladásának! A 65-ik tételben azt állította volna a pápa, hogy a katolicizmus nem egyeztethető össze a valódi tudománnyal. A következő számban azonban Don Quichotte megsemmisülve hullott a porba, mint egy gyermeket megszegyenítették midőn játszva kimutatták, hogy a pápa az inkriminált 57. és 65. tételt nemcsak hogy nem állította fel, hanem ellenkezőleg kárhóztatta és elvetette ezen tévelyeket. Pap Tibor „a tudós“ férfiú, mert ő volt a malmok ellen küzdő, kénytelen volt a nyilvánosság előtt beismerni tévedését. Gratulálunk a harminczak társaságának az 6 fejükhöz.

Városi közgyűlés.

Hétfőn, f. hó 13-án d. u. 3 órakor tartotta meg Szatmár város törvényhatósága rendes közgyűlését élénk érdeklődés mellett. Vihart vártunk, mert a tárgysorozat néhány érdekesebb pontja erre engedett következtetni. Mégis szép lassan, esendesen pergett le a tárgysorozat pontjai, elfogadva a közgyűlés minden vonalon a tanács határozati javaslatát.

A gyűlés lefolyásáról részletes tudósításunk a következő:

Csaba Adorján főispán üdvözlővén a bizottsági tagokat, előbb megnyitotta a rendkívüli, majd pedig a rendes közgyűlést. A rendkívüli közgyűlés keretében a tanács javaslata szerint elhatározták, hogy a Klein Vilmos és fiával kötendő szerződést csak a jövő havi közgyűlés tárgyalja, mert az ingatlanok kataszteri és helyrajzi számainak a beazonosítása még nem nyert befejezést. Majd a rendkívüli közgyűlés elfogadta a polgármester havi jelentését a mely részletesen beszámolt arról, hogy a vízvezetési csatornázás ügye egy lépéssel ismét előre haladt, amennyiben már a művezetői és igazgatói állás betöltésére is megtette a szükséges intézkedéseket. A népszámlálás még mindig nem nyert befejezést. Tervbe van véve egy, a város vezetése alatt álló részvénytársaság alapítása, mely állattenyésztéssel és sertés-

— Nem megyek! Érted, nem megyek! Három az igazság. Három nap és három éj-jel. Érted? No hát értsd meg!

Erre a szóbeszédre Kremnyiczki sógor-nak is visszakerült a bátorsága.

— Huzd rá cigány azt a nótát: „Báresak ez az éjszaka három napig tartana“.

És tánczol, hogy majd kiszakad a lelke. Orit, hogy zeng a vendéglő, mintha farkasok vonítanának.

Hanem erre már aztán Krompaczki sógor döbben meg. Szinte kezes báránynya leszén.

— No de most már menjünk sógor.

— Nem megyek. Száz asszonytól se félek. Érted? Ha te papucshős vagy, arról én nem tehetek. Érted?

— Mit mondtál sógor?

— Papucshős, vagy.

— Kicsoda? Én? No hát már most csak azért is. Egy perczet se a három napból.

És rettenetes dorbézolás következik.

... A másik szobában meg perczről-perczre lesi a jeleneteket egy kupez. Disznó-kupez a Krompaczkiék vidékéről. Kupez és versenytárs. Félelmetes versenytárs, aki már sok-sok borsot tört a Kremnyiczki és társa orra alá.

Mikor ez a versenytárs meghallja, hogy három napból egy perczet se engednek a só-

gorok, rohan a sürgönyhivatalba és telegrammozz az asszonyoknak. Kremnyiczkinének ezt:

— Baj van. Kremnyiczki nem bírok. Szórja a százásokat. Gyere gyorsan. Krompaczki.

Krompaczkinének pedig ezt:

— Nagy baj van. Krompaczki nem bírok. Eluszik a desznó ára. Veszekedettül dözsöl. Kremnyiczki.

* * *

Három napi rettenetes virrasztó dözsölés után iszonyatos képe van a „Maradj itt“ vendéglő nagy termének.

A cigányok kidőlnek. Már csaknem félholtan huzzák, huzzák, vonják, hogy hát: „Báresak ez az éjszaka három napig tartana“. Kremnyiczki sógor-nak már lóg a feje, mint a kéményben a disznó fej. De Krompaczki sógorba még mindig veezkel az ördög. Az asztal tetejére ugrik. S ott a rengeteg üvegek erdejében tánczolja a magyar szóló csárdást...

... E pillanatban nyílik az ajtó. És uramfia! Az ajtó küszöbén ott áll a két asszony esipőre tett kezekkel. (Csak még a laskanyujtó hiányzott.)

Igen az asszonyok. A Sári, meg a —

Trézi asszony.

Mint ahogyan a keselyű kóválygásra

megriad a szárnyas nemzedék és remegve bujjik rejtékzugaiba: épp oly remegve huzódtak a szögletekbe... Krompaczki és Kremnyiczki.

Az egyik sógor felriadt, mint a meglepett vad, mikor vadászkes éri. A másik pedig úgy leugrott az asztal tetejéről, mintha tűzveszedelem idején a harmadik emeletről csinálna — halálugrást. És az asztal alá guggolt.

A nagybögő hurja e pillanatban elpatant. A cigányok pedig rémülten szöknek-szaladnak, akáresak földrengést éreznének.

Hogy aztán mi történt? Kell-e arról számot adnom?

* * *

Ma már hó borítja a két sógor tar-konyáját. Az idő, ez a vén sas, megrugdalta őket. De ha így farsang táján disznótor esik, eszükbe szökik a „Maradj itt“ csárda története. És ha bevetődik egy-egy szál cigány, a két sógor egymásra néz és huzatja esendesen:

— Báresak ez az éjszaka három napig tartana.

Az asszonyok meg kiegyenesednek, mintha most is Kóványára indulnának — rendet csinálni.

Kézimunkák és divatcikkek mélyen leszállított árban Központi Áruházban színházszemben

Miért előnyös a FÓGEL-féle pörkölt kávé használata?

Mert nem füstöli lakását; nem vesződik a pörköléssel; minden perczben friss pörkölést vehet.

Mindamellert 25%-ot megtakaríthatnak mindazon vevők, kik pörkölt kávé vesznek mert annyi bepörköldök a házi pörkölésnél.

Kérem próbavételét, melyből meggyőződhet.

hizlalással foglalkozván, a drágaságot lesz hivatalba nyithatni.

Majd elfogadta a közgyűlés a polgármester azt az előterjesztését, hogy a korlátlan italmérési engedélyeknek 60-ról 80-ra leendő felemelése érdekében a pénzügyigazgatóságot átíratban megkeresse.

Heves Béla lett egy évre ismét a színház igazgatója, mert a közgyűlés a színházi bizottság határozata szerint döntött, lezárva ezuttal egy régen vajudó ügynek az aktáit.

A tisztviselők fizetés rendezése tárgyában a közgyűlés magáévá tette a szakbizottság javaslatát s így már a végleges fizetés-rendezés előtt is megszűnik az az anomália, hogy a tisztviselők a miniszterium késedelme miatt, mely e kérdés rendezésével még mindig késik, adósságot legyennek kénytelenek csinálni. Szívesen vettük, hogy Vajay Károly, kir. tanácsos, polgármester végre is magáévá tette tisztviselői ügyét, mert az ő jóakarata mellőzhetetlen volt a dolog szerencsés elintézéséhez. A közgyűlés Bartha Kálmán gazdasági tanácsos azt az indítványát, hogy a határozat felebbeszésre való tekintet nélkül végrehajtható, elfogadta dokumentálva ezzel azt, hogy tisztviselőinek, kiktől a becsületes munkát elvárja, a tisztességes megélhetést biztosító fizetés folyósítását sem óhajtja elodáznia.

A Halmi-féle Árpád-utcai háznak 90 ezer koronáért való megvételét a közgyűlés elhatározta, s ugyancsak utasította a gazdasági tanácsost, hogy a Németiben felállítandó polgári iskola céljaira a felajánlott telkek közül a legalkalmasabbat válassza ki s a szerződést a közgyűlésnek mutassa be jóváhagyás végett.

Majd a „Zöldfa” szálloda helyén építendő bérpalota vállalatba adása nyert elintéztet. Vajay Károly és Bartha Kálmán különvéleményével szemben a közgyűlés Heinrich Viktor felszólalása után a középítési bizottság azt a javaslatát fogadta el, hogy Weszelovszky Testvérek helybeli vállalkozóknak adja ki vállalatba a bérház felépítését 842275 koronáért. És nagyon helyesen határozott a közgyűlés akkor, amikor egy idegen céggel szemben helyi embernek ad elsőbbséget, mert Weszelovszky Testvérek már eddig is megmutatták nagy arányú építkezéseikkel, hogy a bizalomra rászolgálnak.

Nem osztjuk azt az aggodalmat, hogy Weszelovszkyéknek ellenőrző mérnököt kell tartani, mert a pesti cég sem személyesen gyakorolja az ellenőrzést, a mi elvégre nem is csoda, másrészt pedig Weszelovszkyék ellenőrző mérnöke, Tatorján István helybeli igen előnyösen ismert építész lesz, a ki az ellenőrzést nem csak papíron, de tényleg is gyakorolni fogja.

A közgyűlést néhány kisebb ügy elintézése után Csaba Adorján főispán d. u. 5 órakor bezárta.

Titkos egyezmények. Régóta érezzük, hogy inkább „alkotmányosdi-játék”, mint alkotmányos élet a mi parlamentarismunk. Szemfényvesztés folyik ott, szembekötődés, de nem törvényhozás. Már egyszer kipattant valamely ebből, mikor kiderült, hogy egy törvényjavaslatot nem lehetett beterjeszteni, mert nem járult előzetesen hozzá a korona. Van ilyen tételes törvénye a magyar jognak? És az alkotmány őrei, a miniszterek játszanak át ilyen fontos jogokat a korona kezére. Pedig a leglátványosabb berendezés a mi alkotmányunk: a jogforrás a nemzet s a jogot gyakorolja a parlament két háza s a megkoronázott király. A korona joga a szentesítés, így lehet csak törvénynyé, amit a két ház annak elfogad. Az utolsó szó a koronáé, de nem az első. — Most ismét beláthatunk ama örvénybe, amelybe a hatalmon levők kétszínű viselkedése sodorta alkotmányunkat. Az derült

ki a Lukács ügy sötét bonyodalmaiból, hogy a miniszterek a nemzet, az országgyűlés tudta nélkül, sőt ennek háta mögött titkos egyezményeket kötnek fontos, életbevágó kérdésekről, döntenek országos ügyek fölött s e titkos egyezményü döntések törvényerővel hatnak, kötik a miniszteriumot, az országgyűlést, a nemzetet. Hisz ez rejtett abszolutizmus. Hol van így a nemzet önrendelkezési joga? Andrásynak bizony volt oka a gravaminális politikát gunyosan lekicsinylőket aggodó félelemmel figyelmeztetni: „En, aki e parlamentbe láttam katonákat bevonulni — sohasem felejttem el — látom, hogy közjogi érzékenységre nagy szükség van. Oly súlyos viszonyok között van az ország, jövőnk annyira bizonytalan, annyira ismeretlen, hogy vétekez az, aki nem védi meg az ország alkotmányát.”

≡ NAPI TÉMÁK, ≡ ≡ ÖRÖK PROBLÉMÁK ≡

Irja: HARSÁNYI KÁLMÁN.

NAPI TÉMÁK, ÖRÖK PROBLÉMÁK. — Az örök problémák mindig modernnek, mindig elevenek, agyat-termékenyítők, eleventsülők, elmúlhatatlanok. A napi témák mindig rövid életűek, hamar fonnyadók, s könnyen félrevezetik a felszínesen szemlélődő elmét. Minden tiszavirág-mivoltuk mellett is becses dokumentumok azonban, úgy tartalmukat mint fölvetődésük módját, valamint különböző megítélésüket tekintve. Kutatójukra, értelmezőjükre nézve annál becsesebbek, mennél keményebb páncél mögött rejtőzik bennük valamely örök probléma magva.

E kisebb-nagyobb cikkekből álló sorozat célja: kapcsolatba hozni a napi témákat az örök problémákkal. Az előbbinek talmi becsét megnövelni az örök problémák kipróbált aranyával, s az utóbbinak nemes drágaköveit tetszetősebb formára csiszolni az aktuális élet forgó-berregő, durva kökorongjain. Lehet, hogy egyikük-másikuk olykor valóságos essayvé fog dagadni, máskor meg aforizmává zsugorodik össze. Olykor maga a papírra vetett elmélkedés, máskor meg a már leszűrt gondolatok pár sornyi eredménye lesz, még csak nem is sejtetve, hogy aktuális vonatkozása van, hogy megtörtént, folyamatban levő dolgok, eleven kérdőjelek fölött való tünődések születte.

SZÉKELY BERTALAN. — Olyan banális, olyan megszokott, olyan szinte kivétel nélkül való a mi valóban nagy embereink sorsa, hogy se meg nem rikát, se meg nem mosolyogtat többé észrevétlen tengődésük, ezer gáncsokdással nehezebbé tett útjuk s a haláluk utáni, szinte rögtönös, dicső feltámadás. Már ennek ebben az országban így kell lennie, így szoktuk meg. Úgy ragaszkodunk hozzá, mint valami megszentelt hagyományhoz. Kapta-igazságokat nincs miért elmondani, s ha most az egész nemzet egyhangúan kiált hozsánát Székely Bertalannak, a legnagyobb magyar festő-lángésznek, a legtitanibb alkotó erőnek, a legmélyebben gondolkozó művészet-teoretikusnak: — ez magától értetődően nem jelent egyebet, mint hogy ezt a nagy embert egész életén keresztül a legkisebb, legfakóbb, legmulandóbb nevek után emlegették, hogy robot-tanárkodás nélkül alig tudott volna megélni; hogy lángészének egyik legelső felismerője, báró Eötvös József csak nagynehezen, hosszú húzavonák után többszöri haladék-kérésekkel tudta előteremteni a „nemzet megvásárolta” képeinek szinte borra való számba menő honoráriumát, mint ezt a művészhez intézett levelei bizonyítják; hogy nem egy alkotására rá kellett fizetni; hogy rendkívüli sokoldalúsága mellett is éppen akkor skatulyázták be a „történelmi festők” csoportjába, amikor a történelmi festészet egykori tekintélyének

már befellegzett, amikor az egyértelmű volt a maradiak, a tehetetlenek közé való sorolással, stb. stb.

Félrelőkték, de kizsákmányolták. Tanultak tőle, de fitymálták. Egyik ajándékot a másik után fogadták el tőle, de megalázták a formáságos köszönetképen odavetett aprópénzzel. És ez az ember még is itt maradt és szórta tovább a kincseit közönyöseknek, irigyeknek, csúfolódóknak, borra valóért, ingyen, ráfizetéssel! Székely Bertalan egyfelől több bizonyosságom nekem, hogy a valóságos lángész mindig nagy ember is egyúttal. A mi apró kis titánkáink orrolva futnak el innen és meg sem állnak Párisig, ha mértéken túl nem becsültük első szárnypróbálgatásaikat. A nagy emberek, a Székely Bertalanok, a nemzeti kultúra harcossai örökösekként fognak maradni mindenkor. Tűrő megadással fognak mosolyogni és parancsolatként vezeti őket a közhelylyé lett szomorú igazság, hogy méltó elismerést minálunk csak a meghalással lehet kiérdemelni, ez a nemzet hódoló babékoszorút csak kihűlt homlokokra tud tenni, — azt is csak akkor, mikor előzetesen már egy tucat nagydobos mű-lángész lázas érvényesülési vágytól lüktető halántékán kipróbálta.

„KÉSŐ!” — „Késő!” — ez a legszomorúbb fölkiáltás a világon. Tösgyökeres magyar indulatszó, bár nyelvtanaink nem említik ilyennek.

A JAPÁNOK KIÁLLÍTÁSA. — Kelet-Ázsia lehellétszerűen finom művészetét vártuk, exotikus remekeivel, megbecsülhetetlen kincseivel, Utamaro, Hokusai, Yusei, Chikudo eredeti alkotásaival, s ami elibénk tárult: csupa-csupa szépséges, drága tucaholmi, mely egyedül a mi közönségünk szemében új, eredeti és elsőrendű. Természetes, hogy e vásári művészet is művészet, s a maga egészében elég jó képét nyújtja annak az alig néhány motívummal dolgozó ötletes könnyűségnek, mely dekoratív dolgokban és műiparban úgyszólván egyedül az ő sajátjuk, hanem azért senki se higgye, hogy Japánnak, piac-teremtésen kívül egyéb célja lett volna Budapesten.

Amit valamely kiforrottabb művészettel bíró nemzet vásárra enged, szóval bevételi forrásnak tekint, az sohasem lehet remekmű. Legfőbb olyan esetekben, amikor nem ismerik föl megbecsülhetetlen mivoltát, mint ahogy a franciák sem ismerték fel Millet „L'angelus”-ának becsét, mely potom nyolcszáz frankért vándorolt idegenbe, hogy harminc esztendő múlva hatszáz-ézerért kerüljön vissza Párisba. Különböző régi tapasztalat, hogy sem kínai, sem japán remekműhöz nem jut többé idegen. Furfang nélkül legalább nem. Ők maguk ráeszmélésük óta a legbuzgóbb gyűjtői és megbecsülői.

Mink bezegg nem becsüljük meg a magunkéit. Munkácsy Mihály, Madarász Viktor legszebb vásznai Amerikában vannak; többi művészeink idegenbe kallódott műveinek se szeri, se száma; versenystállós, kártya-matador főuraink idegenben árvereztetik el milliókra becsült gyűjteményeiket; Ferenczy István, a magyar szobrászat egyik úttörője, lelkének mély-séges keserűségében darabokra törve vitte magával a másvilágra Euridikét, legszebb alkotását. És ami egyszer elkerül tőlünk, azt mi többé nem tudjuk visszaszerezni. Az 1903. év Rákóczi-láza, mely annyi külsőséggel, annyi ünneppel, annyi színjátszó fogással mímeite a lelkesedést, még csak meg sem kísérelte Bonyok Ádámnak a XVIII. század mézes-mázos Boucher-Greuze modorában festett, de mégis valamennyinél különb Rákóczi-arcképét visszavásárolni, mely mind e mai napig a szász taschenburgi kastély gyűjteményét díszíti.

A kiállításon egyébiránt minden eladó s valószínű, hogy minden el is kél. Legalább az eddigi eredmények úgy mutatják. Még épségben függ rajtuk az árát jelző cédula, de csodáltnivaló volna, ha éppen itt-Budapesten nem akadna gazdája annak a két-három gyönyörű házas-csontos-berakásos-lakkos-aranyos-parádés

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu

lábbelit akar vásárolni,

az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz

Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dűsan felszerelt cipő-raktárában oszakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és oszizmákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden olyan brenndü készítményt, a szokásos bőr- és talpatánczokat teljesen kikészítette, s akinek áruí osinosság dolgában is pártját állítja. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és oszizmák is készülnek.

korcs-japán paravannak, mely éppen elég pazar és kiáltóan drága ahhoz, hogy valamelyik börze-bárónk, milliomos uborkafa-müértünk lipótvárosi szalonját tegye még pöffeszkedőbb képűvé. Mindössze néhány kiállított tárgy visszavándorlása aggaszt a még meg nem vásároltak közül. Kettő különösen. Egy havas-erdős tájék, feketével fehér selyemre himezve s egy fekete alapba oláh gyönyörűen himezett szarvasbika, melynek csupán pompás agancscsal ékes fején, meg a szütyetáján csillan meg sejtelmes-ezüstösen a holdsugár, — egy parányi gyöngyház-kifliből eredve, melyet bájosan naiv ravaszkodással a kép fekete fakeretébe illesztettek. A kiállítást záró napon meggyőződom róla, kifüggesztették-e a „megvétegetett“ cédulát erre a két szintén vásári ugyan, de gyönyörű portékára. Az ilyes ellenpróba mindig jó, mikor az ember félig-meddig tisztában van már az ország közép-pontjának izlésével. Budapest izlése a tehetőseké. Azoké, akik az urhatnámokat irányítják.

A kritikusok is irányítanak. Akkor is, ha nem értenek hozzá. Sőt olyankor a legnagyobb jóval. Halasi Andor például, egyik igen előkelő folyóiratunk vezércikkében méltatta a kiállítást, hozsánát zengedezve a japán plasztikai művészetnek egy kutya-szobrocska révén, nem sejtve, hogy a nagy csarnok baloldali benyilójában ottrekedt magyar holmik vannak, s a nagy-buzgón japánnak magasztalt mű — a mi jeles Bezerédynek alkotása. Azért írom ezt meg, mert különösen az újabb magyar kritikának minden ágában ez az eset a legtipikusabb formája. Dorong, vagy himnusz. Az egyik barbár marokból, a másik avatatlan szájából.

A JAPÁN MŰVÉSZET JÖVŐJE. — Két nagy veszedelem fenyegeti a japánok művészetét a közel jövőben. Tömeges termelése a kivitelre szánt másodrendű holminak és az európai művészet hatása az elsőrendűek művészeire. Erős művészi egyéniséggel megáldott népnél üdvös dolog minden ilyes erősebb idegen hatás, de nagy időbe telik, míg átesik azon a vergődésen, mely habozóvá teszi a maga hagyományainak továbbfejlesztésében s elfogulttá az idegen hatással szemben, mely az újdonság varázsával hat rá s vonzza, taszítja, utánzásra készíti, ellenkezésre ingerli, a nélkül, hogy hideg megfontolással hasznára tudná fordítani tanulságait. A próbálkozásoknak efféle vergődő, se ilyen, se olyan, ide-oda kapkodó, forrongó korszakát átélte már a világnak jóformán valamennyi kultúrnépe, Japán is keresztléteződik hát rajta, hiszen csak átmeneti állapotul ígérkezik, s egy hasonló korszakon átesett már valamikor. Kína hatását értem, mely századokra lenyűgözött volt Japánban minden önálló művészi törekvést. Kína azonban rokon felfogású, azonagy fajú nemzet volt, mindössze néhány fokkal előbbre ugyanazon törekvésű kultúrában. Most más a helyzet. Japán minden téren be akarja érni Európát, sőt titkon túlszárnyalására gondol. Ez két, szinte homlokegyenest ellenkező világfelfogás összeegyeztetését, egygyé-olvasztását jelentené. A dinamikában az ilyesmi igen egyszerű probléma. Két félig-meddig ellen-tesis erő, mely részben megsemmisíti egymást, részben új eredő-erővé alakul. Grafikai úton három egyenes vonallal ábrázolható. A valóságban azonban nehéz küzdelem folyik s nagy időbe telik, tömördek meddő próbálkozásba, sok-sok neveléséges túlhajtásba, kudarcba és rengeteg energia-áldozatba kerül, míg az az eredő erő, — ez esetben a csak talán századok múlva kiforrt új japán művészet — megszületik.

*
Kevésbé végletes ellenlábassággal, de nem kevésbé szembeszökő formában ugyanez a küzdelem folyik ma szemünk láttára az egész modern európai kultúrában. Korszakforduló van. Minden korszakforduló két ellentétes világfelfogás összerobbanásával egyértelmű. A csökönös, megcsontosodott régít kikezdi a fejletlen, zsenge, tétova, de harci kedvvel nekigyürköző új világfelfogás, ami idővel kemény vagdalkozást, forradalmat, kiméletlen irtóháborút, vandáli rombolást, majd még később fokozott építőkedvet jelent. Természetes, hogy itt is, mint minden forradalomban, tömördek az ártatlan áldozat, tömördek az érdemtelen diktátor, és azt a harcot, amely — mintegy cirkuszi porondon — a közönség szemeláttára folyik, javarészt vakmerő handabandázok vívják meg,

öblös szájjal, teli torokkal. A kultúra csöndes szavú igazi apostolait nem juttatja szóhoz a zenebonába mámorosodott forradalmi csöcselék, míg békét nem köt az eredeti mivoltából kiforgatott két világfelfogás, — hogy egymás kinövésait letörve, egymás erényeit megbecsülve, egygyé legyen a romok fölött való sajnálkozás és az újjáépítés szent nevében. Ez az egygyé-olvasztás a két egymásnak rontott erő eredője, a forradalom eredménye, — az új korszak. Az öntudatos, monumentális építkezés kezdete még messze van. Világfelfogások harca nem folyhatik le máról holnapra. Most még csak a forradalomnál tartunk.

*
Erről és az ezzel kapcsolatos dolgokról, különösen a magyar kultúra mozgalmairól sok szó fog esni e hasábonok.

SZÍNHÁZ.

(ve.) Ha a kulturális szükségleteket kielégítik egy városban a kávéház, az újságok, meg a mulatóhelyek, ott nagy a baj. A Golyósnál is igazibb „holt lelkek“ élnek ott.

A lelki embernek nagyobb igényei vannak az üres szórakozásnál és a „Monte Christo“-féle „irodalomnál.“ Látni akar. A jelenségek mögé kíván pillantani. A látszatos jelenségek „lelkét“ akarja megismerni: a nagy törvényt, amely szerint mozog minden. És a törvényszerűség titkát: honnan a törvény? Mi van a törvény mögött? A törvényhozóig, aki mindennek fölött van, akar eljutni hatalmas szárnyesapásokkal.

Mindegyikünk ugyanis az örök titkok felé közeledik. — Behunyt szemmel, öntudatlan aléltsággal a tömeg, — nyitott szemmel, tárguló intellectussal, lobogó lélekkel az igazi ember.

Ez a kulturális szükségletünk: a legnagyobb problémával tisztában lenni.

Igazi kulturintézménynek csak azt tekinthetjük, amely a „saisi lepelt“ lebbenti föl; amely az ember céljával, az élet titkával akar megismertetni.

— Már letettünk arról, hogy a mi színházunkat a jelen kapkodó vezetés és üzleti irányítás mellett valaha is a számottevő kulturintézmények sorában pillanthassuk meg, de azt mégsem gondoltuk, hogy annyira lecsuszszék a lejtőn — amelyen megindult — amennyire hallatlan elmeréséggel merészkedett az elmúlt hét esütörtökén.

Miesoda szellem, vagy jobban mondva: szellemtelenség, uralkodhatik abban a társulatban, amelynek egy tagja a többi tudtával a durva izléstelenség bunkójával hadonáz. A füttykössel dolgozóktól eddig a rendőrség óvott bennünket — esütörtökön ezt a duhajkodást a színházban láttuk, ahol ha a jóízlés már nem is törvény, de a keresmai izléstelenség mégsem szólalhat meg.

Megdöbbenéssel és undorral tapasztaltuk ezt a hihetetlen eltévelyedést, amely egyik szinikritikust — aki országos nevű zeneművész — támadta meg a szinpadról.

Az ilyen fegyelmezetlen, kipellengérezéssel dolgozó, a szinpadot személyeskedő támadásokra felhasználó szellemnek egyszerűsmindenkorra meg kell szünni, vagy a társulatnak kell eltűnni a mi városunk szinpadáról.

Mert sem inzultusokban nem kívánunk jóízléssel gyönyörködni, sem nem türhető az, hogy ilyen garázdálkodó féltelenség — mint mételey — a város társadalmi rétegeibe is beferközzék.

A magunk részéről a legsúlyosabban elítéljük *Heltai* meghibbant komikumát, amely csak ily vastag izetlenkedéssel tud feltűnni.

A heti műsorba egy vendégszereplés és két premier hozott változatosságot. Kedden és szerdán ugyanis — nálunk nagyon elkésve — a porosz zsidók sanyaru helyzetét keseregette egy iránydarab, a „Bilincsek.“ Kár volt magyarra fordítani, kár volt előadni is; az iránydarabok tisztavirág életűek, főként az olyanok, aminő a „Bilincsek“, melynek panasza, hogy a zsidók — vallásuk miatt — naszai, hogy a zsidók — vallásuk miatt — érvényesülni semmi téren nem tudnak, egyenesen kacagtatók, már t. i. nálunk. *Herczeg* és *Mátray* derék alakítást mutattak, de *Sipos*

és *Zöldy* Vilma játékból nem csengett elő az érzés.

Pénteken a „Czigánybáró“-ban lépett fel vendégként *Andorffy* Péter, nehéz, fáradt játékkal. A darab összhangzó menetű volt, de *Pongrácz* Matild nem szóló-énekre való.

Szombaton és vasárnap egy rémdráma gyötörte a közönséget „Móricz bácsi“ címmel; jó, hogy csak 4 felvonása volt, más-különbön talán kipusztul az egész színház, annyi ölés, lövés, méreg szerepelt. *Andorffy* és *Homokay* Gabriella játéka erős drámai érzékre mutatott; *Szendéé* azonban szinfalhasgatóan pathetikus volt; pompás alakítást nyújtottak ifj. *Baghy* Gy. és *Horváth* Gy.

Hétfőn az új primadonna, a régen ismerős *Komáromy* Gizi lépett fel eleven frissességgel „A balkáni hercegnő“-ben.

Színházi heti műsor.

Szerdán: „Tanitónő.“

Csütörtökön: „Az elvált asszony.“

Pénteken, szombaton és vasárnap: „Karenin Anna“.

Vasárnap délután: „Gül-baba.“

A színházi sértésért a helyi sajtó egyöntetű állásfoglalása következtében teljes expiálásul a következő nyilatkozatokat kaptuk *Heves* Béla szinigazgatótól és *Heltai* Hugótól:

Nyilatkozat.

Alantírott kijelentem, hogy arról a rögtönzésről, melyet *Heltai* Hugó, társulatom komikusa, a „Czigányszerlem“ legutóbbi előadásán improvizált s amelyet *Bendiner* Nándor ur magára nézve sértőnek talált, előzetes tudomásom nem volt.

Mikor tudomásomra jutott, magam is megütköztem eljárásán és őt színházi törvénysek elé állítás céljából felirattam.

Hogy pedig ez az eset — bár tudtom nélkül is — társulatomnál megtörténhetett, azt mélyen fájlalom és a magát ez által sértve érző újságírói kartól bocsánatot kérek.

Szatmár, 1911. feb. uár 13.

Előttünk: *Heves Béla* s. k.
a satmári színház igazgatója.
Czakó Vilmos. (P. H.)

Nyilatkozat.

Alulírott ezennel a nyilvánosság előtt kijelentem, hogy a „Czigányszerlem“ legutóbbi előadásán tett egyik rögtönzésemmel a „Szatmár és Vidéke“ színházi referensét ok nélkül megsértettem. E sértésért a satmári újságírói kar által kívánt elégtételt megadom; az improvizáció megtörténtét sajnálom és a satmári újságírói kartól bocsánatot kérek.

Szatmár, 1911. február 13.

Heltai Hugó s. k.

HIREK.

Harsányi Kálmán.

Ünnepünk van.

Tuláradó öröm önt el bennünket és szinte alig tudunk hirt adni arról, a mi lapunkat messze fölemeli a vidéki sajtó színvonaláról.

Azzal dicsekedhetünk, a mihez hasonlóval szerte az országban egy vidéki lap sem: hogy *Harsányi Kálmán*, a *Kisfaludy-Társaság* tagja, a ma élő legnagyobb magyar költő, munkatársunk lett.

„Napi témák — örök problémák“ czimen mai számunkban megkezdte az ő nagy intellectusán és magyar szíven átszűrte, termékenyítő írásait. Maga mondja el, mi a célzata.

Hallgató, szomjas szívvel fogadjuk magunkba. Csak nekünk írja. Művészettel, cizellált remek gyanánt, — hisz könyv lesz majd belőle.

Hatalmas verseivel is fölkeres. Egyet már mai számunk is hoz.

Két olyan országos nevű költővel, mint *Harsányi Kálmán* és *Nil*, aki szintén munkatársunk, lapunk sulyban, jelentőségben, értékben annyira nőtt, hogy értékelésünkben bizonyára nem tuzottunk, mikor lapunkat az egész ország vidéki sajtójának megszokott színvonalára fölé helyeztük.

Harsányi és Nilé az érdem. Hálával és hódolattal hajolunk meg előttük.

Előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy elő- és utófizetéseiket szíveskedjenek mielőbb rendezni régebbi számunkhoz csatolt postautalványok felhasználásával. — Akik hátralékaikat nem rendezték, azoknak februárius 20-án, hétfőn postai megbízást küldünk.

Előfizetőinket, különösen a papságot és tanítóságot kérjük, hogy az esetleges magán-, iskolai- vagy községi hírdetéseikkel alkalomadtán lapunkat szíveskedjenek felkeresni.

Emléket Kaas Ivor bárónak! Mint a pusztulás idején a „lapis refugii“ harangja, úgy zengte tul érczes csengéssel az ő hangja a kufárok vásári lármáját, akik már alkudoztak a mi szentségeinkre, hogy lomtárba kerüljenek azok. Nem jutottak oda. Kaas nem engedte. Ujra megaranyozta elméjének értékével, szívének aranyával a multnak s minden időknek ideáljait. A keresztény eszmék megint oltáron vannak. — A mi hálánk állítson oltárt neki azzal a siremléssel, a melyt keresztény szíveknek kell összehozni. Kérjük e czélra olvasóink adományait.

Mult gyűjtésünk N. N. 5 K-ás adományával 41 koronára szaporodott.

Püspökünk lapunkról. Ez évi I sz. körlevelében egyházmegyénk főpásztorja a katolikus sajtó ügye iránt buzgólkodók figyelmét lapunkra irányítja a körlevél e szavaival: „A „Heti Szemle“-t mint az egyházmegye középponti katolikus sajtóorgánumát melegen ajánlom az egyházmegyei papság pártfogásába. Kívánatos, hogy ez a pártfogás nemcsak előfizetésben, hanem előfizetők gyűjtésében is nyilvánuljon. Csak ily módon érheti el a lap kiadótulajdonosa: a Szatmáregyházmegyei Irodalmi Kör azt a czélt, amelyet felfrissült erővel és lelkesedéssel akar e lap útján szolgálni, hogy kath. ügyeink iránt szélesebb körben keltsen érdeklődést és hatásosabb tényezője legyen a kath. restaurációnak.“ Megilletődött hálával köszönjük jóságos főpásztorunk atyai gondviselését, a melylyel lapunk fejlesztésének és terjesztésének annyira fontos ügyét emi- nens jelentőségűnek hirdeti. Mi erőnket, lelkesedésünket, munkakedvünket hozzuk és adjuk a kath. érdekek oltárára!

Oltáregyesületek szervezése az egyházmegyében. Püspökünk I. számú. most megjelent körlevele élén buzdító felhívással fordul az egyházmegye papságához, hogy az egyházmegye területén híveik körében mindenütt szervezzék az oltáregyesületeket, odakapcsolván ez alakítandó egyesületeket a szatmári anyaegyesülethez. A hitó-

let mélyülése, a szegény templomok felépítése fogja hirdetni e nagy jelentőségű, örökhatású főpásztori intézkedés szépséges és fontos voltát.

Egyházmegyei hírek. Az I. sz. püspöki körlevél a megtörtült ungvári plebániára f. hó 28-ig concursust hirdet. — A prosynodalis vizsgálatok ideje május 9-én s 10-én és szept. 12-én és 13-án lesz.

A kath. kaszinó február. 19-én vasárnap este 6 órakor a Czeczil-egylet nagytermében felolvasást rendez. Az est műsora a következő: 1. Beriot „Air varié“. Hegedűn játssza Faragó Ignác, kir. segédtanfelügyelő, zongorán kíséri Faragó Iboyka. 2. Előadás, tartja Uhl Károly dr. 3. Egy ballépés, tréfás jelenet, írta Gabányi, előadják Papp Margit és Fábán Lajos dr. 4. Férfi négyes. Dalok, Jaklovics György vezetésével előadják a katolikus kaszinó dalosai. Műsor után társas összejövetel a kaszinó helyiségeiben.

Adomány. A szatmári székes káptalan a nagykarolyi katolikus legényegyesület felépítésére 1000 koronát adományozott.

A pápa új rendeletei. A Neueste Nachrichten értesülése szerint Róma legközelebb több új rendeletet fog kibocsátani így a többi közt egyet, amely a szerkesztőségek egyházi tanácsosairól szól, egy másikat amely megtiltja a papoknak, hogy gazdasági és pénzügyi vállalatokban résztvegyenek, egy harmadikat, amely megtiltja a papoknak, hogy világi ruhát viseljenek, és végül még egyet, amely szerint a papok csak püspökök engedelmével mehetnek nyilvános étkező helyiségekbe, vagy színházakba.

Áthelyezés. Gundelfinger Géza m. kir. honvéd főhadnagy saját kérelmére Máramarosszigetről városunkba a 12-ik honvéd gyalogezred kiegészítő parancsnokságához helyeztetett át.

A kath. legényegyesület táncmulatsága vasárnap este ment végbe az egyesület helyiségeiben. Bár ez évben nem volt oly nagy számú publikum, mint más években, a mulatságnak mégis szép anyagi és erkölcsi sikere is volt. A fiatalság a legjobb kedvvel tánczolt a hajnali órákig és a közönség egy kellemes est emlékeivel távozott az egyesület helyiségeiből.

Adomány. A „Szamos“ szerkesztőségétől 2 korona érkezett hozzánk a zambezi missióra. Rendelteségi helyére juttatjuk.

Nőegyesületi mulatság. A modernség már a nőegyesület rendezői szellemébe is befészkelte magát. Évek hosszú sora óta a nőegyesületi mulatság kellemes betéje volt a farsangnak, mindannyiszor valami elevenséget, változatosságot és naivságot hozva műsorával a a sablonos mulatságok közé. A műkedvelők gárdája mutatkozott be évről évre a közönségnek, hogy megnyerje a közönség szimpátiáját a nőegyesületi mulatságok iránt. Volt is erkölcsi és anyagi siker egyaránt. Most már azonban ezek az idők is elmúltak s meg kell elégednünk azzal, hogy a nőegyesületi mulatságon is valamelyik szindarabban képzeljük magunkat, ahol a bejáratnál eltűnt a rendezők diszkrét csapata, maga után hagyva azt az ürességet, amit aligha pótol a jegyszédők kíváncsisága. A szatmári jótékony nőegyesület f. hó 11-én, szombaton tartotta bálját fényes közönség jelenléte mellett a Pannonia termeiben. A bált megelőzően színtársulatunk tagjai szerepeltek a szokásos cabareti műsorral.

Házasság. Vajna Károly, szintársulatunk egyik tagja 9-én tartotta esküvőjét Zöldy Vilmával, szintársulatunk drámai hősnőjével.

A Sz. G. E. kiállítása. A Szatmáregyei Gazdasági Egyesület igazgató választmánya e hó 8-án tartotta ülését, melyen döntött ötven éves jubileuma alkalmából tervbevett gazdasági és ipari kiállítás sorsa felett. Az ülés egyhangulag a kiállításnak folyó évi szeptember hó folyamán leendő megtartása mellett határozott. A kiállítás nem részleges, de általános lesz, melyen vármegyénk összes gazdasági és ipari termékei mellett hazánk mezőgazdasági gépi-para és baromfitenyésztése is be lesz mutatva s így oly méretűnek van tervezve, aminő még vármegyénkben nem volt. A rendező egyesület azonkívül biztosította a Magyar

Gazdaszövetség részvételét is, mely előkelő országos testület a kiállítással egyidejűleg fogja idei II. gazdakongresszusát tartani; tudomásunk szerint a Vidéki Pénzügyintézetek Országos Szövetsége is ugyanez alkalommal fogja Szatmáron tartani ez évi nagygyűlését. Tehát szeptemberben mozgalmas napokra van kilátása városunknak.

A „Szamos“-nak 48-as honvéddé ki-nevezett öreg zsidaja nem lehet valami rossz sorban. Két koronát ígér ugyanis a zambezi missióra. Hm. . . Vagy az „üzlet“ sikerült a 48-as czéger alatt, hogy ilyen adakozási roham szállta meg a „nyomorgót“, vagy valami megtérés-féle motoszkálhat a fejében, hogy szükségét érzi egy „kis missió“-nak. Hát hiszen erről lehet beszélni! Vannak dolgok, amiknek *reparálása* megtörténhetik. Ezt intézte el a missionariusokkal. De hogy valaki 1911-ben jelentkezék 1848-as honvédek, no ezt még a zambezi missiónak ígért 2 koronával sem lehet elérni. Erről már igazán lekészt. — A derék „üzletember“ igazoló okmányaira különben nagyon kíváncsiak vagyunk. A rendőrség nem?

Mulatságok. A németi magyar g. kath. egyház f. hó 19-én, vasárnap este a Vigadóban táncmulatságot rendez dr. Vajay Károly kir. tanácsos polgármester diszelnökelete alatt. Személyjegy 1 kor. 20 f., családjegy három személyre 3 kor. A táncmulatság sikere érdekében 133 tagu rendezőség buzgólkodik. — A *Deák Kálmán Asztaltársaság* szegényeinek javára vig estét rendez zene-énekszámokkal és kis szindarabokkal folyó hó 19-én az Iparos Ifjak körében esti 8 órai kezdettel. Belépődíj 80 fillér.

Gyermekgyilkos anya. Egy helybeli ügyvédnél szolgáló cseléd lány *Madarász* Mária szombaton született gyermekét kitétte a Szamos-partra. A gyermek a téli hidegben elpusztult. Az elvetemedett anyát Pettyénben lakó szüleinél a csendőrség elfogta és vizsgálati fogságba helyezte.

Előmunkálati engedély. A szatmári erdődi h. é. vasut részvénytársaság előmunkálati engedélyt kért Károlyi Erdőd állomásból kiinduló és Szakas, Géres, Krasznabétek községek érintésével a Nagykároly—Zilah h. é. vasut Akos állomásáig vezetendő keskeny vágányu gőzmozdonyu vasutára.

Halálozás. *Márkus* Mártonné febr. 9-én rövid szenvedés után 58 éves korában elhunyt. — *Oppenheim* Jakabné vasárnap délelőtt hosszas szenvedés után elhunyt. Az elhunytban dr. *Biró* Elemér ügyvéd édesanyját gyászolja.

A zsidó 48-as honvéd ügye. Mult számunk egyik híré, a melyet egy olvasónk beküldött levele alapján irtunk minden czélzatossá, vád nélkül, ki akarja forgatni a „Szamos“, úgy tüntetvén fel a dolgot, mintha egy zsidó iránt való alamizsnálkodás ellen szólaltunk volna föl. Hát mi az irgalmasság cselekedeteit igenis nemcsak el nem itéljük, de vallásra való tekintet nélkül kötelezőnek hirdetjük, persze azzal a kis megszorítással, hogy azért nem muszáj minden fillérnyi alamizsnát hirlapokban is szellőztetni. De nem erről van szó! Hanem arról, hogy ne éljen vissza senki a 48-as honvédség nymbusával. Szatmári zsidó nem volt 48-as honvéd! Ha ezt a „Szamos“ nem tudná, üsse fel Szatmár-Németi monographiáját s ott a 272. lapon megolvashatja: *A városi tanács által „a helybeli zsidók igazolványt állíttatnak ki 1849-ben, hogy közülök egy sem volt honvéd, hogy a forradalomban nem vettek részt és azt elő nem mozdították“.* Városunkban 14 igazolt 48-as honvéd él. Uzból felhívjuk egyesületeinket, hogy március 15-i hazafias ünnepeiket e tiszteletreméltó, elhagyatott öregek javára rendezzék.

Szatmárvármegye januáriusban. A vármegyei közigazgatási bizottság f. hó 10-én tartotta szokásos havi ülését. Az ülésen az elnöki tisztelet *Ilosvay* Aladár alispán látta el, ki megnyitó beszédében *Luby* Géza haláláról emlékezett meg. Indítványozza, hogy a gyűlés jegyzőkönyvileg adjon részvételének kifejezését és erről a gyászoló családot átíratban értesítse. Az indítványt a bizottság egyhangulag elfogadta. A megnyitó beszéd után a sokasos havi jelentéseket olvasták fel, nevező-

tesen az alispáni, árvaszéki, adóügyi, pénzügyi, egészségügyi, gazdasági, tanügyi, börtügyi, államépítészeti és állategészségügyi főnöki, szakjelentéseket. Az alispáni jelentés szerint január hóban utlevelet adtak ki 171 egyénnek, míg Amerikából visszavándorolt 60 egyén. **Badnár György** tanfelügyelő jelentését az iskola rovatban közöljük. A gazdasági előadó jelentéséből megtudjuk, hogy a terméskilátások nem a legkedvezőbbek; a mostani téli idő a vetésekre nincs valami jó hatással, esupán az egerek kártételének vet gátat. Az egészségügyről szóló jelentés részletesen számol be a fernezelyi tifuszról, közölvén a bizottsággal, hogy aggodalomra nincs ok, mert a járvány elfojtása iránt minden lehető megtettek.

Hangverseny. A kamarazene-hangverseny f. hó 16-án este fél 8 órakor a „Ce-el“ egylet dísztermében lesz a következő műsorról: I. Bach: versenymű 2 hegedűre. A második hegedű szólámát **Platz Emil**, a zongorarészt **Haller Jenő** játssza. II. a) Giacomo Meyerbeer: A trappista imája. b) Schubert: Az én tanyám. Eneki: Dr. **Fábián Lajos** III. a) Saint Saens: Aria a „Sámson és Delila“ c. operából. b) Brohms: Vergeblisches Ständchen. c) Csájkovszky: Im Balle. Eneki: **Mándy Ilonka**. IV. Beethoven: Kreutzer szonáta. Jegyek 3 és 2 koronáért válthatók **Ragályi** Deák-téri üzletében.

A városi csendőrség 1910. évi tevékenysége. A csendőrség betérjett kimutatása szerint 1630 ama bűnesetek száma, amelyekben az 1910. évben eljárás és ezek közül 1625 esetben derítette ki a tettest. A bűnesetek legnagyobb része apró kihágás. Nagyobb bűnesetek közül előfordult: pénzhamisítás 1, hatóság elleni erőszak 5, kettős házasság 1, ember élete elleni büntetés 4, lopás 235, rablás 5, sikkasztás 21, család 24, okirat hamisítás 14, gyújtogatás 11 esetben. Ezen esetek közül a tettes kiderítetlen maradt 4 lopási és egy gyújtogatási esetben.

Népesedési statisztika. 1911. februárius 6-tól 12-ig **születtek:** Vancsa János, Boros Anna, Ablonczy István, Ilojovics Paula, Hegyi Miklós, Wolf Lajos, Meizelsz Hermina, Mindák Lajos, Finiász Lenke, Bródy Ilona, Schwartz Margit, Weisz Valér, Kovács Erzsébet, Kiss Lajos, Rostás Róza, Horváth Zsuzsanna. **Meghaltak:** Pap Béláné, Weisz Heléna, Jónás Erzsébet, Kovács Julianna, Márkus Martonné. Tannbaum Borbála, Borhidán Róza, Halász Piroška, Pap Mária, Hajdu Józsefné, Tóth Mária, Schik Károlyné. **Házasságot kötöttek:** Gallér Géza János és Bartha Irén, Vajna Károly és Zöldy Vilma, Róna Adolf és Bernáth Izabella.

Aki szép és olcsó ajándékot óhajt vásárolni, az menjen el a színházzal szemben levő óra és ékszer üzletbe, mert ott találja a legdusabb választékokat valódi arany és ezüst ékszerekben, ugyszintén valódi ezüst és chinai ezüst dísz tárgyak, mindennemű zseb- és fali órákban. Tisztelettel özv. KEPES DÁVIDNÉ Szatmár, a színházzal szemben.

A korona-bazár, Szatmár, Deák-tér 7. számú régi helyiségét jóval megnagyobbította és azt mindenféle gyermekjátékkal, üveg-, porcellán- és díszműárukkal dusan felszerelte. Az árak fel-tünő olcsók.

VIDÉK.

Jótevény adomány. **Firczak Gyula** munkácsi gör. kath. megyés püspök a „csapi kath. kör“ ezéljaira ötven koronát adományozott.

Kitüntetés. **Czéh István** dohánybevaltó hivatali kezelő 40 évi szolgálatának elismeréséül — nyugalmabavonulása alkalmából — a pénzügyminiszter pénzügyi tanácsossá nevezte ki.

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszterium **Bálint Ferencz** nagykárolyi kir. adóhivatali ellenőrt, **Kerekes Bertalan** mátészalkai

kir. adóhivatali pénztárnokot a VIII. fizetési osztályba, **Spitzer Odön** színérváraljai királyi adóhivatali ellenőrt és **Sárkány Dániel** szatmárnémeti kir. adóhivatali segédet a IX. fizetési osztályba, **Schwartz József** mátészalkai és **Vig Dezső** színérváraljai kir. adóhivatali tiszteket jelenlegi állomáshelyükön a X. fizetési osztályba nevezte ki. — Az igazságügyminiszter **Merza Dezső** imokot a színérváraljai járásbíróshoz telekkönyvvezetővé nevezte ki. — A földmívelésügyi miniszter **Szailer György** ungvári erdőszámantácsost főerdőszámantácsossá, **Szabolczi Gyula** máramaroszigeti erdőszámellenőrt, az ismert poetát erdőszámvizsgálóvá, **Gyenei Lajos** ungvári erdőszámintézet erdőszámellenőrré kinevezte. — Az igazságügyminiszter **Horacssek Jenő** munkácsi kir. járásbíróshoz irodatisztet a szobránczi kir. járásbíróshoz telekkönyvvezetővé nevezte ki.

Benkő kanonok ünneplése. Kedves ünnepség folyt le a napokban az ungvári Gizella hazban. Abból az alkalomból, hogy **Benkő** József apát-plebánost kanonokká nevezték ki, az intézet bucsünnepséget rendezett. Az óvodások külön és az iskolai növendékek szintén külön bucsuztak el az új kanonoktól. Az ünnepség többi számát zene- és énekelőadás képezte.

A csengeri küldöttség az igazságügyminiszternél. Régi vágya Csenger nagyközségnek, hogy járásbíróshoz jusson. Ebben a tárgyban egy nagyobb küldöttség tisztelettel f. hó 9-én az igazságügyminiszternél. A küldöttséget gróf Tisza István vezette és szónokuk **Szuhányi Ferencz** csengeri országgyűlési képviselő volt. Részt vettek a küldöttségben **Szentiványi Gyula**, **Szalkai Sándor** országgyűlési képviselők, **Csaba Adorján** és **Domahidy Elemér** főispánok, **Ilosvay Aladár** alispán, **Kende Zsigmond**, **Szentiványi Zoltán** és **Tibor** kamarások, **Képegy László**, **Péchy László** főszolgabírók. A küldöttség azt kérte, hogy Csengerben: már lehetőleg az új polgári perrendtartás életbelépte előtt telekkönyvi hatósággal felruházott járásbíróshoz létesítsék. Az igazságügyminiszter igen szívesen fogadta a küldöttséget, válaszában kijelentette, hogy a kérelemnek a perrendtartás életbeléptetése előtt való teljesítése akadályokba ütközik, de a polgári perrendtartás életbeléptetésének idejére azt teljesítendőnek tartja.

Mulatság Csapon. A csapi kath. hitközség f. hó 2-án műkedvelői színelőadással egybekötött táncvigalmat rendezett, amely ugy erkölcsileg, mint anyagilag kitűnően sikerült. A műkedvelők: **Juhász Erzsike**, **Laczi Ilonka**, **Lucsánszky Annuska**, **Mikolajcsik Malvinka**, **Molnár Teruska**, **Birta Endre**, **Gallé József**, **Gallé Vilmos**, **Halász Béni**, **Lucsánszky Ferencz**, **Urbán Gyula** a „Végrehajtó“ és „Valami hibája van“ cz. egyfelvonásos szindarabokat adták elő nagy készültségre valló ügyességgel és szép játékkal méltán részszolgáltak a közönség lelkes tapsaira és elismerésére. A szindarabok után **Lányi Lajos** bandája huzta a talp alá valót a kora reggeli órákig kitűnő hangulatban mulató közönségnek.

Ésküvők. Dr. **Gyenei Zoltán** f. hó 11-én tartotta esküvőjét **Latinovits Lilivel** Porosalmán. A polgári esketést **Ilosvay Aladár** alispán végezte. — **Briestvánszky Endre** m. kir. erdőmérnök házasságot kötött **Möckel Olgával** Ungváron.

Eljegyzések. **Perényi Lajos** nyirmartonfalvai körjegyző eljegyezte **Reszler Margitkát** Nagykarolyban. — **Mois Győző** tartalékos honvédhadnagy, felsővisói kir. járásbíróshoz jegyző eljegyezte **Felsővisón Stetiz Sándor** dr. ügyvéd leányát, **Erzsikét**. — **Pap Kornél** dr. színérváraljai ügyvéd eljegyezte **Pap Mihály** kucsói gör. kath. esperes leányát, **Mariskát**. — **Andruch Árpád** a máv. ungtar-nócei állomáselőjárója eljegyezte **Fekesházy Gizellát** Botfalváról. — **Malonyai Elemér** nagyenyedi rk. kántortanító eljegyezte **Katanics Mariskát** Bajáról.

Halálozások. **Weber Kristóf** 73 éves korában Színérváralján elhalt. — **Kiss L. István** a „Határszéli Újság“ főszerkesztője életének 30-ik évében Ungváron elhunyt. — **Balázs Béla** m. kir. hármormester, életének 42. évében Nagybanján elhunyt.

A munkács—beregkövesdi vasut ügye. Az elmúlt héten a munkácsi kereskedőknek 30 tagu küldöttsége tisztelettel gróf Schönborn előtt, hogy kérjék hathatós támogatását a munkács—beregkövesdi vasut kiépítése tárgyában. A gróf a legnagyobb készséggel ígérte meg, hogy minden lehető el fog követni az alispánnál, főispánnál és a miniszteriumnál, hogy ez a vasut mielőbb kiépülhessen.

Munkács népessége. A legújabb népszámlálás adatai szerint Munkács város polgári népességének száma 16 618, a katonaságé 521 s a távollévőké 685, vagyis összesen 17,825, míg tíz évvel ezelőtt mindenestől esupán 14,502 volt, a gyarapodás tehát az utóbbi tíz év alatt 3,322, vagyis 22,5 százalék. A házszám, illetőleg a telkek száma 1338, míg a lakások száma 3490.

Firczak püspök a Kath. Népszövetségért. A munkácsi gk. püspök a Munkács f. hó 16-án megtartandó értekezlet érdekében a következő pásztorlevelet intézte a beregmezei papsághoz: „A *Katholikus Népszövetség* szervezése egyházmegyénkben, a székhelyemen 1909. évi június 24-én megtartott alakuló értekezlet után indult meg. Ismerik Nagyontisztelendőségtek annak ezéljét, mely nem más, mint: a katolikus társadalmi rend támogatása, a nép hiterköles társadalmi és gazdasági fejlődésének előmozdítása, a nép védelme, oktatása, vezetése és szervezése, a katolikus eszméknek a köz- és magánéletben való érvényesítése, s a vallás- és államellenes törekvések visszaverése. Ezen üdvös szövetség az első évben inkább a magyarájku hívek közül nyerte tagjait. Mult évi II. körlevelem 1627. sz. közleményében felhívtam nt. lelkeszeimet, hogy a ruthénajku hívek között szervezendő népszövetségi egyletek létesítését is kezdjék meg. E nemes munkában segítségökre óhajt lenni a *Katholikus Népszövetség* központi vezetősége, mely ezen ezélelől f. évi február hó 16-án délelőtt fél 12 órakor *Munkács*on, a *Katholikus Kör* helyiségében szándékozik megtartani a beregmezei értekezletet és erre beleegyezésemmel meghívja beregmezei összes lelkeszeimet és tanítóimat. A magam részéről is felhívom Nagyontisztelendőségteket és általuk kántortanítóikat és tanítóikat, hogy ezen értekezleten jelenjenek meg, hogy a központi bizottság hivatott vezérferfi elöadásából még bővebb tájékoztatást nyer-ven e nemes-szövetség által nyújtott szellemi és anyagi előnyökről, annál nagyobb lelkesedéssel és buzgósággal igyekezzenek azt híveikkel megismertetni és öket e szövetségbe való belépésre rábírní. Egyébiránt püspöki áldásom adása mellett vagyok *Krisztusban* szíves atyjok: *Gyula* püspök.

Választási mozgalom. **Luby Géza** párt-kivüli 48-as képviselő elhunytával megüresedett a fehérgyarmati választói kerület mandátuma. A kerület Kossuth párti polgársága dr. **Jármay Béla** ottani ügyvédet jelölte, aki a mult-kori választáson **Lubyval** szemben kisebbségben maradt. Mig a Justh-párt jelölte hír szerint dr. **Nagy Dezső** volt országgyűlési képviselő, a függetlenségi párt volt alelnöke lesz.

A kiütéses tifusz, mint illetékes helyről értesülünk, **Fernezeleyen** tovább nem terjedt. A négy fekvő beteg gyógyulóban van. A két házat erős csendőri fedezet alatt tartják s minden összeköttetést s érintkezést megszüntettek. Így a betegség senkire el nem ragadt és teljes remény van hozzá, hogy e két házzal be is van végleg fejezve.

Hitvesgyilkos férj. **Krasznaterebes** községnek véres szenzációja van. Egy feldühödött favágó agyonzuzta részeges feleségét, ki nyomban szörnyet halt. A tettes **Turgye György** nap-szamos, ki többször kérlette részeges feleségét, hogy szokják le az italról, de az asszony csak nem mondott le a szenvedélyéről. A minap este mikor a férj a favágásból hazajött, feleségét ismét holtrészegen találta és ezen annyira feldühödött, hogy a feleségét egy konyhakéssel szívenszurta.

Az Osztrák-magyar Bank munkácsi fiókja palotájának építésére az engedelmet a városi tanács már kiadta és így az építésbe tavaszszal bele is fognak.

Huszonöt éves papi jubileum. *Gulhy* József tornyospálczai lelkész a kerületi papság nagyobb részének jelenlétében a napokban ünnepelte huszonöt éves papi jubileumát.

Turterebes község lakossága az Amerikába kivándorlottakon (325) kívül 3780 lélek. A szaporodás 420 lélek.

Aranylakodalom. Sárközön most ünnepelte *Bulka* Pál, a községnek több ízben is volt bírja, boldog házasságának 50-ik évfordulóját. Az ünnepélyen 6 élő gyermekén, 32 unokáján és 4 dédunokáján kívül a község lakossága is nagyszámban megjelent és melegen üdvözölték a jó egészségnek örvendő aranylakodalmas párt.

Uj katolikus egyesület Csapon. A „csapi róm. kath. temetkezési társulat“ alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta, ennek következtében az új kath. egyesület működését megkezdheti.

ISKOLA.

Hivatalos rész.

A láposbányai (Szatmár m.) róm. kath. kántortanítói állásra február végéig pályázat hirdettetik. Javadalom: termézetbeni lakás, 810 □-öl területű kert, 48 m³ tűzifa, melyből az iskola is fűtendő, 80 korona egyházmegyétől, 50 korona tandíj, 50 korona stóla, 6 korona faiskoláért, 750 korona államsegély. Kérvények Felsőbányára *Pály* Ede kerületi espereshez küldendők.

Láposbánya, 1611. febr. 11.

Szépi Béla rk. lelkész.

Tételek a tanítói gyűlések részére. A tanítókori gyűléseken felolvastatni szokott dolgozatokhoz az egyházmegyei tanfelügyelőség által javaslatba hozott alábbi tételek egyike választandó:

1. Az élet a szív és ész folytonos küzdelme. Hogyan kell a gyermekeket nevelnünk, hogy e küzdelemből mindig az erény és az erkölcs kerüljön ki győzelmesen?

2. A nemzetnek és a társadalomnak őszinte, igazmondó és igazságszerető emberekre van szüksége.

3. Ismerd meg önmagadat! Vagyis, hogy másokat taníthassunk, nevelhessünk, önmagunkat kell első sorban képeznünk és nevelnünk.

A hercegprímás ünneplése. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács külön ünnep keretében jubilálja születésnapja alkalmából *Vasary* Kolos hercegprímást. Az ünnepségen a megnyitót sz. *Jordán* Károly dr. elnök, szaniszlói apátplébános, míg az ünnepi beszédet *Guzsvenitz* Vilmos mondja.

Szatmárvármegye tanügye. *Bodnár* György kir. tanfelügyelő a f. hó 10-én tartott közgazgatási bizottsági ülésen jelentette, hogy az elmúlt június hóban 18 községben 24 iskolában teljesített vizsgálatot. A magyar nyelv tanítását illetőleg elismeréssel emlékezett meg a mőzesfalui, láposvölgyi, hutai, tartolezi állami és a rózsapallagi gör. kath. iskolákról. A vallás-és közokt. miniszter a törökfalusi iskola kibővítése és javítási munkájára 9160 K-át engedélyezett és az állam-építészeti hivatal a munkálatok keresztülvitelére utasította; Zazaron 92 gyermek van állami iskola hiányában iskolázás nélkül; Mikolán még most sem tudott a bezárt iskola helyett egy alkalmas házat találni az iskola céljaira. — A bizottság a tanfelügyelő jelentését észrevétel nélkül elfogadta.

Tanárok előlépése. Dr. *Kováts* Gyula tanítónőképzői igazgató, *Bodnár* Gáspár és *Pataki* Lajos tanárok a VII., *Holezmann* Béla a VIII., *Tóth* József, *Jaklovics* György és *Schwegler* Ferencz tanárok pedig a IX. fizetési osztályba léptek elő.

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Kaminszky* Géza ungvári kir. g. kath. tanítóképző-intézeti igazgatót a VI. fizetési osztályba léptette elő. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Eles* Jenő, *Geszler* István, *Láng* Sándor és *Kozacek* Sán-

dor munkácsi, *Ivaskó* Lajos és *Orovecz* Lajos beregszászi áll. főgimnáziumi tanárokat jelenlegi állomáshelyükön rendes tanárokká kinevezte.

Jutalmazott tanító. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Pogány* Endre huszti g. k. tanítónak a népnevelés terén szerzett kiváló érdemei jutalmazásaképpen évi 200 kor. személyipótlékot engedélyezett.

Tizenöt éven aluli kiskorúak eltiltása a korcsmák látogatásától. Veszprém vármegye törvényhatósága *Csokonay* Zsigmond plébános, iskolaszéki elnök indítványára úgy módosította szabályrendeletét, hogy a 15 éven aluli gyermekek még szüleik, felmenő rokonaik, vagy felnőtt testvéreik társaságában se jelenhessenek meg a korcsmákban, pálinkamérésekben és az ilyen helyeken rendezett nyilvános táncmulatságokon. Ime, egy szerény testet öltött indítvány, mely erkölcsi következményeiben óriási hatással lesz az amugy is korcsmazásra hajló falusi népre s különösen a fiatal generációra.

MINDENNEMŰ ELEMISKOLAI NYOMTATVÁNYOK ÉS TANSZEREK KAPHATÓK A PÁZMÁNY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDÁBAN SZATMÁR-NÉMETIBEN, ISKOLAKÖZ 3. SZ.

IRODALOM.

Az Élet hetedik száma gazdag és változatos tartalommal jelent meg. A „Vasárnapi levél“ mint mindig, most is színes. *Prohászka* Ottokár „Az én napom“ című cikke költői szárnyalású és mélyesen filozofikus. *Kaniszy* Ferencz a *Dreadnoughtokról* írt szociológiai elmefuttatása és *Erdős* Renée „Frascati“ című cikke, továbbá *Kárpáti* Aurél novellája az *Élet* egy-egy szépségei. Kiemeljük még *Balla* Ignác és *Erdős* Renée verseit és *Grész* Leó tudományos csevegését. A többi rovat is színes, tartalmas és eleven, a gazdag illusztráció pedig művészi.

„Kultura“. Az egész országban föltűnést, meglepetést keltett az a sötétszürke, elegáns kötet, amelynek homlokán vörös betűk hirdetik a magyar irodalom egyik legújabb folyóiratának a nevét: „Kultura“. A „Kultura“ szembe helyezkedik azzal az új iránnyal, amely a mai írók egy részének tisztán az érzéki életet visszatükröző munkáiból táplálkozik és az a célja, hogy jól szerkesztett, a legkényesebb igényeknek is megfelelő családi lapot adjon a művelt magyar közönség kezébe. A „Kultura“ kiállítása olyan, amilyent Magyarország és Ausztria még nem produkált. Színes műmelléklete, magyar festőművészek munkáinak gyönyörű reprodukciói díszítik a lapot és bizonyosságot tesznek a magyar nyomdajár fejlettségéről. A „Kultura“ minden hó 25-én jelenik meg *Amon* Vilmos szerkesztésében és az ország legjobb íróinak és művészeinek közreműködésével. A munkának izlées kiállítása a „Kultura“ kiadóinak a soproni *Röttig* Gusztáv és *Fia* cégnek díszességére szolgál. Előfizetési díj egy évre 20 korona.

TOLLHEGY YEL.

Adj a tótnak szállást...

Ez már teszi.

Csakugyan be kell vallanunk, hogy *Berzsenyi* apodiktikus kijelentése szomorúan igazzá vált volna: romlás, züllés, elfajulás következett volna ránk, ha tehetetlen ügyefogyottságunk segítségére nem jön az a faj, amelyik ma a kultura letéteményese nálunk. Ha ez nem veszi kezébe a mi vezetősünket, ha nem áll élünkre, akkor már azt a sirt, a hova a magyar sülyedt el, régen benőtte volna a gyeppis.

Hát igaz is! Minden életrevaló ujtásnak, a fejlődésre, haladásra indító kezdeményezésnek bizony e belénk oltott, bennünket megnemesítő fajtól kell kiindulnia.

Bámuló hódolattal kell meghajolnunk ama emelkedetten magas álláspont előtt, a

mely tulateszi magát olyan ósdi felfogáson, amelyik megbotránkozik azon, ha valaki belép például oda is, a hova nem hívták.

Pedig ha valaki érzi, hogy megszállta őt a „lélek“, hogy ő az, a ki hivatta van itélni elevenek és holtak fölött, övé a bölcsesség, a tisztánlátás, az ő szíve dobog leghangosabban a közért — hogyne kellene az ilyennek tulteni magát az olyan megrögzött előítéleteken, amelyek arrogantiát, tolakodást, fogadatlan prókátorokodást, tolamkodást, „uram boesá“ — még talán szemtelenkedést is látnak abban, ha valaki nyugodtan megtelepszik ott, ahol holmi elévült, ostoba gondolkodás szerint az ajtó mögött a helye.

— Ellenkezően, csodálat, bámulat övezze az ilyen nagy férfit!

És szeretnők látni: ki mer azon megbotránkozni, hogy az építkezési bizottság multkori gyűlésén résztvett, szónokolt, indítványozott, sőt szavazott is egy dicső férfi, aki azonban nem tagja az építkezési bizottságnak?

— No, ki az, aki megbotránkozik ezen? Szájkosarat neki! De babért a nagy férfunak, szobrot, mauzoleumot, Fehér-házat, bérpalotát a dicsőnek!

— Oh, milyen jó is hogy recipiáltuk e vezetésünkre megérett, egyedül kulturaképes fajt!

Statárium.

(A színház drámai jelenetek megjátszására rendezkedett be. Főszerelesei e célra idegrázó szerzőmokkal gazdagodtak: *Kaloda*, *deres*, *hóhórbárd*, *guillotine*, *akasztófa*. Ezentul e borzalmakat ébresztő eszközök a napi szükséglet szerint állandóan a színpadon foglalnak helyet, hogy — ha mással nem is — legalább ezekkel teljesítse *nevelő*, *kultura-terjesztő* misszióját a színház. Ujabbban ugyanis akkora vakmerőségre vetemedett a sajtó a *színművészet*l szemben, hogy — hallatlan! — még kritikálni is merészkedett. Ez arzátlanságot radikálisan megkurálja a színház. Ezentul ugyanis előadások alatt ilyen jelenetek fogják „nevelni“ a közönséget és megtorolni a kritikát.)

A *komikus* (az agylágyultakat is megszegyentítő viccz mondása után körültekint): Ni, az az ur nem nevet!

(Négy markos színész előugrik. Főnyalabolják a megmutatott áldozatot. *Deres*. *Mogyorófa-pálcza*.)

A *komikus* (vad bakugrásokkal ijesztgetvén a proscenium páholy hölgyközönséget): Az a hülye nem is tapsol!

(Megint markos legények. A „hülyét“ a színpadra vonsozzák. *Kaloda*.)

A *komikus* (orpheumi trágárságokat boesát ki magából szellemességek gyanánt): No né' az a timpani fejü ide se figyel!

(A legnagyobb megbotránkozással törnek rá a fogdmegek, a zenekaron át feldobják a színpadra. Ott ráesik a kar, gromozzók, csárdást járnak a tócsává tiport áldozaton.)

A *komikus* (a „Dummer August“-ok otromba fogásaival szórakozik a színpadon): Ni, ez menni akar, az meg a szomszédjáho hajol, amaz meg nem üvölt, nem pukkan szét nevetében!

(Az ajtók lezárva, a elrejtett fegyveresek vad „Huj! Huj!“ csatakiáltással törnek a nézőterre. Vér folyik, fejek röpködnek, halálhörgés, a guillotine működik, az akasztófa lóbálja gyümölcsét. Általános öklés. A végén garmadába hanyják a holttesteket s a komikus *Kinisziként* a hullahegy tetején tánczol s a győzelem vad mámorával ordítja):

— Lófarkra kötözni a kritikusok testét! Hurezolja végig a lovak a városon! Rajta! (Lovak jelennek meg a színen. A komikus kötöz.)

Belső munkatársak:

KERTÉSZ PÁL, MERKER MÁRTON dr. és SÜDY TIBOR dr.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

Főtisztelendő Úr!

Az 1906–1910. évi püspöki körlevelek tartalomjegyzéke a napokban hagyta el a sajtót, miért is tisztelettel értesítjük, hogy a fentnevezett körlevelek bekötését elvállaljuk, azokat csinos kötésben darabonként 2 koronáért elkészítjük.

Részvényaláírási felhívás.**Szatmári Polgári Takarékpénztár Rt.**

ezég alatt Szatmárnémetiben egy, a bankszerű ügyletek mindenik ágával foglalkozó pénzintézetet alapítunk s e célból részvényaláírássra felhívást bocsátunk ki.

A társaság alaptőkéje 600.000 korona, a mely 3000 darab, egyenként 200 korona névértékű névre szóló részvényre oszlik. Jegyzés-kor fizetendő minden részvény után 20 korona az alakuló közgyűlés hatánapjáig 40 korona. A további részletek befizetési módzatait az alakuló közgyűlés fogja megállapítani.

Az aláírás határideje **február 18.**

A részvényaláírások eszközölhetők: Dr. **Barabás Ferencz** és dr. **Südy Tibor** szatmári lakosoknál.

Az alapítók megbízásából.

Dr. Barabás Ferencz.

Petky László cukrászata

Szatmár, Széchenyi-utca 7.

Minden időben friss sütemény kapható. Megrendeléseket pontosan elkészítik a legkényesebb igényekig. 1 koronás fout-ball bomba jour-torták naponta frissen kaphatók. Reggeli és oszonna kávék ugyszintén mindenféle cukrászsüteményben nagy választék.

Szent áldozási képecskék

ötfféle színben, tetszés szerint összeválogatva 100 drb. K 1.10
Hátlapján kis ima nyomtatásával 100 drb. K 1.60

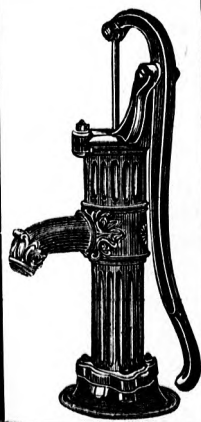
Kapható a Pázmány-sajtóban Szatmáron.

BRAUN MÓR rézműves

Szatmár, Hid-köz 1. sz. (Saját ház.)

Fennáll 1856. óta.

Készít szoba-fürdőt, vízvezeték, szivó és nyomó szivattyukat, rak-táron tart pálinkafőző-, mosó- és takaréktűzhely-üstöket, permetezőket és mindezek szerkezeit.

Dahlström Géza

városi kutmester
kútfurási vállalata
Majláth-u. 9.
— Telefon 233. —
Szivattyuk felszerelését elvállalja.

Joó Sándor gőz- és villany-erőre berendezett **mű-ruhafestő-,**

vegyészeti tisztító-intézete

Szatmár, Várdomb-utca 16-ik szám.

Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-utca 1.

Üzletágak:

Mintafestészet csipke, selyem, ruhadis-és végárukra.

Ruha-festés. Vegyi tisztítás.

Gallér és fehérnemű gőzmosás és fényvasalás.

Plissee- és gouvrier-vasalda.

Himzőelőnyomda.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szíves figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Bertha Károly műkertész

Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden időben mindennemű

:: élővirág díszmunkák ::

alkalmi-, menyasszonyi-, kosszoroslány- és mellekrok. —

Alkalmi-, ravatal- és sirkoszoruk, siresokrok a legizléesebb

kivitelben, jutányos árban pontosan és gyorsan készíttetnek.

Vidéki megrendelések különös

gonddal elintéztetnek. Park- s

kert-rendezések vállaltatnak.

Sürgönczim: Bertha kertész

Szatmár. — Telefon-szám 27.

121—1910. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alólírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a soproni kir. járásbírósnak 1910. évi Sp. I. 1080/3. számú végzése következtében dr. Zergényi Jenő ügyvéd által képviselt Vasárugyár Részvénytársaság Sopron—Graz cégé javára 203 korona 93 fillér erejéig 1911. évi január hó 23-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 989 koronára becsült vasárúk nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szatmárnémeti kir. járásbírósnak 1911. évi V. 02/2. számú végzése folytán 203 korona 93 fillér tőkekövetelés, ennek és pedig 403 korona 93 fillér után 1911. december 3-tól 1911. január 22-ig és 203 korona után 1911. évi január hó 12. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 21 korona 56 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Szatmáron, Kazinczy-u. 8. sz. a. házban leendő megtartására **1911. évi február hó 23-ik napjának délutáni 2 órája** határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szatmáron, 1911. évi februárius hó 8-ik napján.

Ádám Albert,
kir. bírósági végrehajtó.

Poszvek Nándor

okl. gazda, a szatmármegyei gazdasági egyesület volt titkára
gazdasági szakirodója.

Ingatlan- és jelzálog-forgalmi iroda.

Földbirtokok, szatmári házak adás-vétele, bérletek, előnyös biztosítások közvetítése, jutányos kamatu jelzálogkölesönök kieszközlése, konvertálások lebonyolítása, gépek és mindenféle gazdasági cikkek kedvező beszerzése és értékesítése, üzemtervek, gazdasági építkezések és műszaki tervek kidolgozása, becslések, szakkérdésekben felvilágosítás, egyeztető bizottságokban képviselő, bírósági szakértői tisztség elvállalása.

MODERN BÁDOGOS MŰHELY!

Felhívom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség figyelmét modernül berendezett

bádogos műhelyemre.

Elvállalok helyben és vidéken *templom, torony és tetőfedéseket és festéseket*; továbbá *bádog sirkoszorúk, utszéli keresztek készítését* a legszebb kivitelben. *Jégszekrények* szakszerű elkészítését és javítását elvállalom. *Permetezők és fürdőkádak.* Különösen figyelemreméltó jég-hűtésre berendezett saját vízszűrő készülékem, mely praktikuságában utolérhetetlen. Számos elismerő és dicsérő levelek. Kiváló tisztelettel

Farkas György épület- és díszmű-bádogos

Szatmár-Németi, Istvántér 9. szám.

Kávét

legjobbat és legolcsóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczy-utca 16.
„MOKKA“ keverék cégem különlegessége.
1 kgr. 4.40 korona. Villany erővel pörköltve.

Sérvben szenvedők!

forduljanak bizalommal

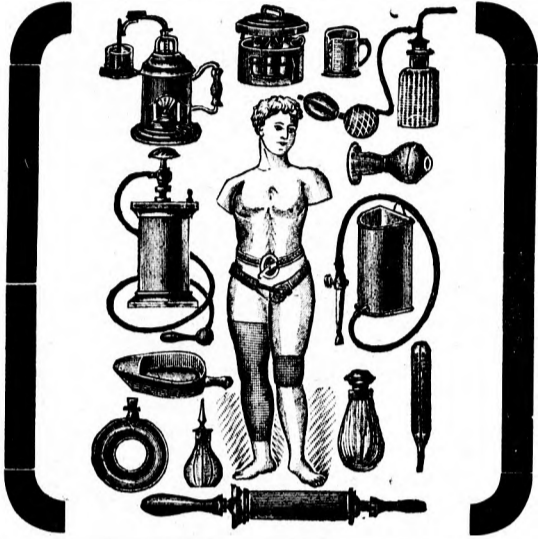
HERCZ SÁNDOR

specziális keztü, kötszer és orvosi műszertárhoz,

SZATMÁR, DEÁK-TÉR 2-IK SZÁM. (VÁROSHÁZ MELLETT)

ahol a jelenkor legjobb sérvkötői és haskötői a fővárosban szerzett gazdag tapasztalataim szerint lesznek kiszolgálva.

Szükség esetén méret után is készülnek.

GYULANTIN

fogmentő essencia, fogvédő- és fogápolószer.

Megóvja a fogak romlását, porlását és lazulását. Meggátolja a fogkö-lerakódást; a fogfájást egy percz alatt megszünteti.

Naponta százakra menő utánrendelés és köszönőiratok érkeznek a feltaláláshoz. — Akik már e szert használták, ne mulasszák el az utánrendelést, mert a czél csak így érhető el, ha állandóan lesz használva. Próbálja meg bárki. Az eddigi készítményeket felülmulta és mint magyar találmányt, kérem pártfogolni.

* Magyarországon több mint egy millió uri család nagy sikerrel használja. *

Ára üvegenként 1 K 50 f-től 3 K-ig portómentesen küldöm.

Kapható a feltalálónál

SZÁRAZ GYULA

kozmetikai szerek specziál készítőjénél
Szatmár, Hunyadi-köz 2. sz.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására adni, hogy igen szép kivitelű ajándékok, emléktárgyak háztartási cikkek, játékok, diszmű árakkal üzletemet decz. 15-től gazdagon berendeztem, melyeket a legszolidabb szabott árak mellett árusítok. Becses pártfogást kér:

Blatniczky István

Kazinczy-utca.

Ily dusan felszereltraktár vidéken még nem létezett.

RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészete
Budapest, IV. ker., Váci-utca 59. szám.

Hazánkban a legnagyobb műfaragó-intézet. Készít: stilszerű oltárt, szószéket, keresztelőkutat, gyónószéket és templompadokat, sekrestye-berendezéseket, képkereket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt árban. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztuti képeket művészi kivitelben és jutányos árakon szállítunk. — Munkafelvétel czéljából készséggel küldjük ki díjmentesen szakértő megbízottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegablakokkal való ellátására. — Árjegyzéket, költségvetést és terveket készséggel küldünk.

Cipészüzlet áthelyezés.

Deák-tér 2. szám alól **Petőfi-utca 1. szám alá**

(Leszámitoló Bank helyiségébe, Károlyi házzal szemben) helyeztük át mértékszerinti cipész-üzletünket, üzemünk megnagyobbitása czéljából, hol **saját készítményü cipő- és csizmaáruk** állandóan raktáron vannak és mérték szerint pontosan készítettnek.

Együttal a n. é. közönség szives tudomására hozzuk, hogy egy amerikai rendszerü **gyorstalpaló-műhelyt** rendeztünk be, amely egy pár talpalást **egy óra alatt** elkészít.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

KLEIN I. és TÁRSA

Első szatmári csizma- és cipő-gyár
mértékszerinti cipész-üzlete.

Inglík József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemü **polgári öltönyöket, papi reverendákat**; mindennemü öltöny készítésnél a fősulyt az **elegáns szabás és finom kivitelre** fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Állandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben. Elsőrangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzleten **nagy forgalma** által áruimat **olcsóbb ár mellett szállíthatom**, mint bármely más czég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltenek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni-biztosítom, hogy a legesekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,

szabómester.